

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Bakalářská práce

Jezuitské misie v současnosti

Marianna Vlasáková

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Marianna Vlasáková

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Jezuitské misie v současnosti

Název anglicky

Jesuit mission currently

Cíle práce

Cílem bakalářské práce bude pomocí výzkumu získat bližší informace o současné činnosti jezuitů jako misionářů. Především bude zkoumána činnost českých jezuitů ve světě a komparace vývoje misionářské práce, zda se způsob misijní činnosti jezuitů ubírá stále stejným směrem, nebo se naopak výrazně liší od minulosti.

Metodika

K naplnění cílů bakalářské práce bude využívána literární rešerše, neboli výzkum pomocí odborné literatury, zjišťování informací na základě vybraných publikací týkajících se dané problematiky. Dále bude užito získávání dat prostřednictvím dotazování, jak ústního, formou řízených rozhovorů, tak písemného, ve formě dotazníku. Hlavními informátory budou členové jezuitského řádu.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

Misie, misijní činnost, jezuité

Doporučené zdroje informací

BÍLEK, Tomáš Václav. Tovaryšstvo Ježíšovo a působení jeho v zemích království Českého vůbec a v kollegiu Pražském u sv. Klimenta zvláště. Praha: Tomáš. V. Bílek. 1873.

ČORNEJOVÁ, Ivana. Tovaryšstvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách. Praha: Hart, 2002. ISBN 80-86529-30-4.

CHARLEVOIX, Pierre-François-Xavier de. Paraguay v době jezuitských redukcí. Vyd. 1. Olomouc: Refugium

Velehrad-Roma, 2008. Societas (Refugium Velehrad-Roma). ISBN 978-80-7412-008-4.

O'MALLEY, John W. Jezuité: historie řádu Ignác z Loyoly do současnosti. Přeložil Vladimír ČADSKÝ.

Hodkovičky: Pragma, 2015. ISBN 978-80-7349-472-8.

ŠKAREK, Leopold. Alfons Rodriguez: mystik z Mallorky (1531-1617). Vyd. 1. Olomouc: Refugium

Velehrad-Roma, 2012. Societas (Refugium Velehrad-Roma). ISBN 978-80-7412-103-6.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Ing. Martin Slaboch, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra psychologie

Elektronicky
schváleno dne 9. 2.
2017

**PhDr. Pavla
Rymešová, Ph.D.**

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno
dne 20. 2. 2017

**Ing. Martin Pelikán,
Ph.D.**

Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Jezuitské misie v současnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2017

_____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Ing. Martinu Slabochovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost při vypracovávání bakalářské práce.

Jezuitské misie v současnosti

Souhrn

Tato práce se zabývá jezuitským řádem a jeho misijní činností. Řád je od raného novověku považován za nejúspěšnější v plnění svého poslání, tedy v oblasti misijních aktivit a šíření svého učení.

Cílem bakalářské práce je zjistit stav současné misijní činnosti jezuitského řádu, a to především českých jezuitů ve světě, následně tuto situaci porovnat s misijním vývojem v minulosti a pokud možno nalézt odpověď na otázku, zdali se tato činnost ubírá stále stejným směrem, nebo se naopak výrazně liší.

Obsahem teoretické části je stručný nástin historie řádu, působení jezuitů v Českých zemích a misijní činnost, ta je poněkud více rozvinuta.

Praktickou část tvoří jednak kvalitativní výzkum v podobě rozhovoru se dvěma respondenty a jednak kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření. Jako ukázka současné misijní činnosti je použita misie v Indii. Respondenti byli účastníky misie a podávají odpovědi na otázky související s tímto tématem. Dotazník tvoří 14 otázek, včetně čtyř identifikačních, týkajících se misí: povědomosti, zájmu o ni a vyjádření vlastního názoru na tuto problematiku.

Na základě zjištěných údajů lze konstatovat, že vzhledem k nedostatku členů jezuitského řádu a vývoji společnosti, není misijních aktivit mnoho. Řád se ale přizpůsobuje okolnímu světu a různými projekty podává pomocnou ruku potřebným, ve více než padesáti zemích světa.

Klíčová slova: misie, misijní činnost, jezuité

Jesuit mission currently

Summary

This Bachelor's thesis studies the Society of Jesus and their missionary activities. Since the Early modern period, this congregation is considered the most successful one in fulfilling their mission, which is in the sphere of missionary activities and the propagation of their doctrine.

The aim of this thesis is to ascertain the present state of the missionary work of the Society of Jesus, more precisely the work of the Czech Jesuits all over the world, and to compare the present situation, with the progress of the missionary work in the times gone by. If possible, we will try to discover an answer to the question, if the missionary endeavour still has the same objectives it used to have, or if they have radically changed.

The subject of the theoretical part, is a brief description of the history of the Society of Jesus, the activities of the Jesuits in Bohemian lands, and their missionary work, which is a bit more extensive. The practical part consists in part of a qualitative research in the form of an interview with two respondents, and secondly of a qualitative research through a questionnaire inquiries. As an example of a present-day missionary work, we took the missionary outpost in India. The respondents were some of the missionaries, and their answers are related to this topic. The questionnaire consists of 14 questions, related to missionary work, including four identifiers: about their familiarity with, and interest in the mission and also about their own opinion about this whole matter.

Based on the collected data, we can state, that due to a lack of members of the Jesuit congregation, and also due to the progress of the Society, the missionary activities have diminished. Despite this fact, the Society keeps on adapting and through various projects, extends a helping hand to people in need, in more than 50 countries worldwide.

Keywords: missions, missionary activity, jesuits

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Cíl práce a metodika	8
2.1 Cíl práce	8
2.2 Metodika	8
3 Teoretická východiska	10
3.1 Literární rešerše.....	10
3.2 Jezuitský řád.....	12
3.3 Počátky řádu jezuitů.....	12
3.3.1 Ignác z Loyoly	13
3.4 Vnitřní řád a organizace	16
3.5 Misijní činnost a misionáři.....	18
3.5.1 První misie a František Xaverský	19
3.6 Příchod a působení jezuitů v Českých zemích.....	21
3.7 Příchod a působení českých jezuitů v zámořských misích	27
3.8 Misie v Jižní Americe jako příklad celého průběhu misijní činnosti.....	28
3.8.1 Osudy českých misionářů po vypuzení	33
3.9 Významní čeští členové jezuitského řádu	33
4 Vlastní práce	36
4.1 Misie s nejvyšším počtem jezuitů	36
4.2 Současná misijní činnost nejen českých jezuitů ve světě.....	36
4.2.1 Misie v Manvi.....	36
4.2.2 Výsledky rozhovorů.....	38
4.3 Dotazníkové šetření.....	41
4.3.1 Identifikace dotazovaných – zkoumaný soubor.....	41
4.3.2 Výsledky dotazníkového šetření.....	43
4.4 Demografické údaje v souvislostech.....	52
5 Výsledky	55
6 Závěr.....	56
Seznam použitých zdrojů	58
Přílohy.....	63

Seznam grafů

- Graf č. 1: Složení zkoumaného souboru z hlediska pohlaví respondentů
- Graf č. 2: Složení zkoumaného souboru z hlediska věku respondentů
- Graf č. 3: Složení zkoumaného souboru z hlediska povolání respondentů
- Graf č. 4: Složení zkoumaného souboru z hlediska vzdělání respondentů
- Graf č. 5: Zájem respondentů o misie jako takové
- Graf č. 6: Povědomost o jezuitských misích
- Graf č. 7: Vjemy z jezuitské misijní činnosti
- Graf č. 8: Povědomí misijní činnosti v současnosti.
- Graf č. 1: Znalost destinací jezuitských
- Graf č. 2: Náзор respondentů na současné misie
- Graf č. 3: Vlastní názor na cíle misíí
- Graf č. 4: Byly misie podnikány pouze pro šíření katolické víry a vzdělání
- Graf č. 5: Odkaz jezuitských misíí
- Graf č. 6: Významní čeští jezuité

Seznam tabulek

- Tabulka 1: Úbytek věřících

1 Úvod

Misijní poslání většiny křesťanských církví, zejména katolické, a tedy i jezuitského řádu, se stává v poslední době stále aktuálnějším problémem. V určitém smyslu se shledáváme s jeho tradičními podobami, především v zemích třetího světa. Z větší části se jedná o poskytování služeb chudým v rámci sociální práce nebo o zprostředkování vzdělávání či alespoň základních návyků a dovedností. Zároveň ale musejí být hledány inovativní způsoby misijního nasazení v multikulturním prostředí velkoměst.

V dnešní době, kdy se civilizované oblasti stávají ještě více civilizovanými, přehlcené informacemi a zavalené luxusem, vzniká čím dál tím větší propast mezi touto realitou a částmi světa, kde každodennost zahrnuje diametrálně odlišné starosti. Tuto propast se již od 16. století snaží vyplnit nebo přinejmenším zmírnit jezuitský řád svým misijním nasazením.

Kdy jindy si vybrat téma spojené se vzděláváním, mísením kultur, tradic a náboženství, nežli dnes. Situace s vnášením nebo dokonce pohlcováním či vnučováním jedné kultury a náboženství druhé, je neustálou kontinuální problematikou všude kolem nás. A v různé míře také vždy bylo.

I přes veškeré pochybnosti v lidech zakořeněné, nedá se jezuitům upřít jejich přínos, jak v misijní činnosti, tak v aktivitách řádu jako takového.

Misijní činnost tvořila jeden z existenčních pilířů již od založení řádu Ignácem z Loyoly. Nejprve se jejich pozornost ubírala na východní část zeměkoule, posléze ale též na stranu druhou, do Střední a Jižní Ameriky. Čeští jezuitští misionáři mají zasloužený podíl v osvětě rozvojových zemí, zejména právě v Mexiku a Paraguayi, kde svůj život zasvětilo misiím nejvíce z nich.

Následující kapitoly popisují počátky jezuitského řádu včetně života Ignáce z Loyoly, misijní činnost a působení řádu na českém území. Praktická část práce obsahuje výsledky kvalitativního a kvantitativního výzkumu doplněné o studium odborných pramenů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit stav současné misijní činnosti jezuitského řádu, a to především českých jezuitů ve světě, následně tuto situaci porovnat s misijním vývojem v minulosti a pokud možno nalézt odpověď na otázku, zdali se tato činnost ubírá stále stejným směrem, nebo se naopak výrazně liší.

V rámci výzkumné otázky bude jezuitská misijní činnost porovnávána z hlediska početnosti misíí a samotných misionářů, financování misíí, primárního zaměření a formy předávání znalostí v souvislosti s každodenností v misii.

2.2 Metodika

Předmětem výzkumu jsou zjištění o misijní činnosti jezuitského řádu dříve a dnes na základě historických pramenů, studia odborné literatury, výpovědí dotazovaných a výsledků dotazníkového průzkumu.

Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část je založena na studiu odborné literatury. Popisuje stručnou historii jezuitského řádu a jeho misijní činnost. Je sestavena tak, aby pokud možno navazovala v souvislostech. Nejprve jsou uvedeny počátky řádu včetně informací o zakladateli, dále je zmíněna struktura řádu a většinu této části tvoří tematika misíí.

Navazující praktická část je řešena pomocí kvalitativního výzkumu v podobě polo-strukturovaného rozhovoru, doplněného kvantitativním dotazníkem a studiem tematických pramenů. Misijní aktivity českých jezuitů v současnosti jsou ukázány na konkrétním příkladu.

Kritériem pro výběr dotazovaných byla přímá zkušenost s misijním nasazením. Pro pestrost výpovědí byl zvolen jeden respondent přímo z řádu a jeden pouze sympatizující s řádem. Respondenti vypovídají o způsobu financování misie, důvodu založení, přínosu pro danou společnost i je samé. Dotýkají se témat typických pro dané prostředí. Zmiňují se o počtu vyslaných

misionářů a průběhu běžného dne v misii. Hlavním účelem těchto rozhovorů bylo zjistit, jak probíhá dnešní misie, jakožto jedna z forem christianizace a šíření vzdělání. A zda se význam, postup či cíl misí českých jezuitů výrazně liší od původních aktivit tohoto druhu v 17. a 18. století.

Před samotným uskutečněním rozhovorů byl zhotoven soupis základních témat s otázkami, vztahujícími se ke zkoumané problematice.

Rozhovory probíhaly v soukromých prostorách. Dotazovaní byli předem informováni o účelu výzkumu, možných rizicích, ale především o dodržení diskrétnosti a anonymity. Rozhovor byl zaznamenáván poznámkami. Délka rozhovorů byla přibližně 20 minut.

Dotazníkové šetření zahrnuje 14 otázek týkajících se tématu a zjišťuje mínění a povědomost lidí o jezuitských misiích. Neboť zájem a podpora občanů je s misijní činností úzce spjata.

3 Teoretická východiska

3.1 Literární rešerše

O současném působení jezuitů píše autoři Jiří Novotný a František Polák.¹ Poukazují na to, že dnešní katechismus jezuitů má představovat ódu na láskyplnost, milost, laskavost, přátelskost, soucítění a pokornou služebnost římskokatolické církvi. Ale zároveň tvrdí, že je současné konání či tvrzení jezuitů pouhá přetvářka. A nejen jezuitů, ale i celé římskokatolické církve.

Jan Košík² ve své bakalářské práci *Jezuitské školství: Vliv Tovaryšstva Ježíšova na rozvoj vědy a školství v Českých zemích* tvrdí, že díky své misijní činnosti se jezuitský řád dostal do Čech a skrze ně se šířilo vzdělávání. Příkladem může být založení univerzity v Olomouci a v Praze (Klementinum). Školský systém řádu byl údajně velice inovativní.

Tématem historie jezuitského řádu se zabývá John W. O'Malley³ ve své knize *Jezuité. Historie řádu: Ignác z Loyoly do současnosti*. Autor zde stručně popisuje historii od založení řádu až po současnost. Zmiňuje dominantní roli jezuitů ve výchově a vzdělávání, která úzce souvisí s jejich misijní činností.

Životem Ignáce z Loyoly se zabýval katalánský jezuita P. Cándido de Dalmares⁴ v monografii *Otec a Magister*. Obsah knihy vychází z vlastního životopisu tzv. Vyprávění poutníka, což jsou Ignácovy paměti sepsané P. Luisem Gonçalvesem da Câmara.

---

¹ NOVOTNÝ, Jiří, POLÁK, František. *Tajné dějiny jezuitů*. Praha: Adonai, 2001.

² KOŠÍK, Jan. Bakalářská práce. *Jezuitské školství: Vliv Tovaryšstva Ježíšova na rozvoj vědy a školství v Českých zemích*. Univerzita Pardubická: fakulta filozofická. 2011.

³ O'MALLEY, John W. *Jezuité: historie řádu Ignác z Loyoly do současnosti*. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Hodkovičky: Pragma, 2015.

⁴ DALMASES, Cándido de. *Otec a magister: Ignác z Loyoly, život a dílo*. Řím: Křesťanská akademie, 1991.

Markéta Křížová⁵ tvrdí, že bližším zkoumáním misí se mění pohled na conquistu, který je jinak černobílý. Neboť je patrné, že jezuité svou misijní činností značně ovlivnili kulturu původních obyvatel amerického kontinentu.

Pavel Zavadil⁶ - je v současnosti jedním z nejlepších odborníků na problematiku jezuitských misí. Jeho kniha *Čeští jezuité objevují Nový svět*, obsahuje rozsáhlý soubor korespondence českých jezuitů z let 1657–1741. Čeští jezuité ve svých dopisech popisují průběh svých misí od interkontinentálních plaveb, trvajících mnohdy až měsíce, přes prostředí, ve kterých se nacházeli, včetně domorodých obyvatel a způsobu jejich života, až po místní klima a události. Díky nim tak existují četná svědectví o vzezření Jihoamerických oblastí, tropických prostředích, mexických horách, ale i zprávy ze života katolické části Evropy.

Kromě Pavla Zavadila se dopisy misionářů zabývají i Kamila Šimková-Broulová a Vladimír Šimek⁷ ve svém díle: *Samuel Fritz. České stopy na březích Amazonky*. Uvádějí zde také, že misie tohoto jezuita byla cenným přínosem. Fritzova mapa toku Amazonky přispěla ke zdárnějšímu objevování kontinentu Nového světa.

Historička Ivana Čornejová⁸ iniciovala téma *Tovaryšstva Ježíšova*⁹ v české literatuře faktu. Do té doby zde zela dosti povážlivá mezera v historiografii. Ta stručně popisuje historii řádu v Českých zemích. Zabývá se i školstvím, fungováním řádu a celkové situací.

---

⁵ KŘÍŽOVÁ, Markéta. *Studiem misí se mění černobílý obraz conquisty*. CESTOMILA-cestování, tipy na výlety, turistika [online]. [cit. 2017-02-15].

Dostupné z WWW: <http://www.cestomila.cz/clanek/1023-marketa-krizova-studiem-misii-seni-cernobily-obraz-conquisty>.

⁶ ZAVADIL, Pavel. *Čeští jezuité objevují Nový svět*. Praha: Argo, 2015.

⁷ ŠIMKOVÁ BROULOVÁ, Kamila a Vladimír ŠIMEK. *Samuel Fritz: české stopy na březích Amazonky*. Příbram: Kant, 2002.

⁸ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*. Praha: Hart, 2002.

⁹ *Tovaryšstvo Ježíšovo* je jiným označením pro Jezuitský řád.

3.2 Jezuitský řád

3.3 Počátky řádu jezuitů

Jezuité jsou členové ryze mužského řeholního řádu Tovaryšstva Ježíšova, latinsky nazývaného Societas Iesu, spadajícího pod římskokatolickou církev. Za založení řádu se zasloužil 27. září 1540 sv. Ignác z Loyoly, původně baskický¹⁰ šlechtic a voják. Neoficiálně byl řád Ignácem založen již 15. srpna roku 1534, ale oficiální souhlas papeže o schválení nového jezuitského řádu, byl stvrzen bulou *Regimini militantis Ecclesiae* až ve výše zmíněném roce 1540. Zhruba o dvě století později, přesněji roku 1773, byl ale řád zrušen papežem Klementem XIV. Nezanikl však úplně a už roku 1814 byl celosvětově obnoven papežem Piusem VII.¹¹

Název Tovaryšstva Ježíšova vznikl už v raných začátcích, kdy se skupina přátel včetně samotného zakladatele označovala jako Společnost Ježíšova, *Compagnia de jesus*.

Původní označení jezuita vzniklo dříve než sám řád Tovaryšstva Ježíšova, a to na základě chování člověka, vycházejícího z učení Ježíše Krista, jeho napodobování, tedy chovat se jako druhý Ježíš – jezu-ita = Ježíš-takto. Později vznikl i hanlivý význam slova, který vyjadřuje falešně zbožného člověka, podvodníka. Oba významy jsou zachovány dodnes, ale ne v takové míře.

Ignác odmítal přijmout do svého řádu ženy, resp. založit ženskou větev. Pravděpodobně to bylo z důvodu, že nenašel dle svého mínění dostatečně silnou osobnost, jakou našel třeba sv. František v Kláře¹². Nicméně řád je dodnes ryze mužský, tudíž do něho nemohou vstoupit ženy a neexistuje žádná paralelní ženská jezuitská větev. Spiritualita Ignáce byla však natolik silná, že i mezi ženami bylo jeho učení sympatizováno a vyhledáváno.

---

¹⁰ Baskicko je část dnešního severního Španělska.

¹¹ BUBEN, Milan M. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. Praha: Libri, 2012, s. 534.

¹² Významná italská řeholnice a zakladatelka řádu Klarisek.

Vznikaly tak jiné řády, ženské, které také následují učení Ignáce z Loyoly. Mezi tyto můžeme řadit např. Congregatio Jesu, dříve řád anglických pannen, dnes kongregace čítající 2700 řeholnic, založená v roce 1609 ve Francii. Zakladatelkou byla Mary Wardová, anglická řeholnice původně z řádu klarisek. Nebo řád Sacré-Coeur, založený Sofií Baratovou původně jako společenství pod názvem “Dámy křesťanské výchovy“, dnes kongregace, ke které se hlásí asi 4200 sester. V České Republice se můžeme setkat se Společností sester Ježíšových, která vznikla na konci 20. Století v Rakousku a čítá již několik desítek sester¹³.

3.3.1 Ignác z Loyoly

Sv. Ignác z Loyoly je znám jako spoluzakladatel řádu Tovaryšstva Ježíšova. Původně byl však vojákem a šlechticem z Baskicka, kde se roku 1491 narodil na zámku Loyola. Byl nejmladším z třinácti dětí a matka zemřela, když mu bylo sedm let. Jeho mládí bylo údajně nemálo rozverné, ale vzhledem k tomu, že rodina byla dosti zbožná, může být tento názor považován za sporný¹⁴. Díky svým vychovatelům se ale dostal přes kastilského hodnostáře až na dvůr španělského krále Ferdinanda Aragonského. Poté se ve svých jednadvaceti letech uchýtil jako osobní stráž navarrského místokrále Antonia Manriqueho de Lara a zanedlouho vstoupil do armády, kde mu ale už čtyři roky nato, konkrétně 20. května 1521 při obléhání Pamplony Francouzi, dělová koule vážně zranila nohu a tím jeho kariéra vojáka nadobro skončila. Několikaměsíční léčbu trávil na rodném zámku, kde se ponořil do četby rytířských románů a následně mu byla donesena kniha o životě Krista¹⁵. Touto četbou byl život Ignáce výrazně ovlivněn. „... Když se zabýval myšlenkou světskou, pociťoval velké potěšení, ale když se jí později unavil, zjistil, že je vyprahlý a nespokojený. Když však myslel na to, že by šel bos

---

¹³ Aktivita: Misie. *Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://www.jesuit.cz/charakteristika.php>.

¹⁴ KIECHLE, Stefan. *Ignác z Loyoly – jeho postava ve své době*. In: ČEMUS, Petronilla, ed. *Bohemia Jesuitica 1556-2006*. Dotisk 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010, s. 57, 58.

¹⁵ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*. Praha: Hart, 2002, s. 13.

*do Jeruzaléma, jedl pouze byliny a dodržoval přísnou askezi, o které věděl, že ji dodržují svatí, nejenže pociťoval útěchu, když na to myslel, ale i když na to nemyslel, zůstával spokojený a veselý... Začal rozeznávat různé duchy, kteří ho ovlivňovali; totiž ducha ďáblova a ducha Božího. To byl jeho první úsudek ve věcech duchovních.*¹⁶

Po dokončení léčby byl ovlivněn duchovními prožitky, které zahrnovaly mimo jiné meditace, sloužící k očištění mysli a ducha. Ignác si z těchto seancí vytvářel zápisky, tzv. exercicie, o kterých mínil, že mohou být nápomocny i jiným. A opravdu, po jeho smrti zdědil exercicie jezuitský řád. Dostávají se i k jiným řádům, a mnoho pramenů uvádí, že exercicie jsou důležitým prostředkem, díky kterému udržuje řád svůj vliv.

Uzdraven se Ignác rozhodl změnit svůj dosavadní život a vydal se do benediktínského kláštera v Montserratu, kde u obrazu Matky Boží strávil noc¹⁷. Poté zde odložil svůj oděv a vyměnil ho za poutnické¹⁸. Po probdělé noci se odebral do Manrese, města, ve kterém jeho prožitky ve formě bičování a postění se zanechaly na něm podstatné změny. Kvůli pokušení a následným výčitkám se dokonce postil natolik, že si způsobil celoživotní trvalé následky. Také se zde věnoval psaní již zmiňovaných duchovních cvičení¹⁹.

Přes Řím a Benátky se roku 1523 dostal do Jeruzaléma, kde ale nepříznivá situace, zapříčiněná františkány, způsobila, že nemohl zůstat. Vrátil se tedy zpět do Evropy a rozhodnut stát se knězem v Barceloně započal studium. Poté studoval na univerzitě v Alcalá de Henares, kde šířil mezi známými svá přesvědčení a zkušenosti. Díky těmto aktivitám byl ale podezírán z činnosti náležící pouze kněžím, a zanedlouho byl opravdu 42 dní vězněn ve vězení Svaté inkvizice.²⁰ Po propuštění se odebral na univerzitu v Salamance, kde byl nařčen z šíření idejí Erasma Rotterdamského a opět

---

¹⁶ MATT, Leonard von, RAHNER, Hugo. *Ignác z Loyoly*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2004, s. 62.

¹⁷ Začátek kariéry šlechtice jako rytíře bylo držení noční stráže.

¹⁸ Takto oděv pak docestoval až do Jeruzaléma.

¹⁹ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo*, s. 15.

²⁰ ČORNEJOVÁ, Ivana, RICHTEROVÁ, Alena. *Jezuité a Klementinum*. Praha: Národní knihovna ČR a Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, 2006, s. 9.

vězněn. Po těchto zkušenostech se přesunul do Paříže. A to z toho důvodu, že neuměl francouzsky, a tudíž se nemohl věnovat šíření svých myšlenek. Nicméně zde začal v latině studovat humanitní vědy, filosofii a teologii. Studium po sedmi letech úspěšně dokončil s titulem magistra.

Apoštolátu se Ignác nakonec nevyhnul ani v Paříži, některým studentům předával své myšlenky a sdílel s nimi své exercicie. Díky tomu se proti němu opět zvedla vlna nevole.

15. srpna 1534 složil slib chudoby a čistoty společně s dalšími šesti přáteli (Františkem Xaverským, Petrem Faberem, Alfonsem Salmeronem, Diegem Laínezem, Nicolásem de Bobadilla a Simonem Rodriguezem) a spoluzakladateli Tovaryšstva Ježíšova. Společně pak ještě slíbili, že budou vykonávat misionářskou činnost ve Svaté zemi a založili Societas Jesu. Toto společenství, uznané papežem Pavlem III. roku 1540 jako nový řád pomocí buly *Regimini Militantis Ecclesiae* – zakládací listiny jezuitského řádu, mělo představovat spojení mystiky a vojenské kázně. Celý řád měl podléhat papeži a být k jeho službám.

Prvním úkolem, směřovaným od papeže na Ignáce, bylo zvolení řádového představeného - generála do celoživotní funkce. Dne 9. dubna 1541 byl do této funkce zvolen sám Ignác z Loyoly a krátce poté už skládali sliby první jezuité. Téměř do konce svého života sepisoval Ignác řádové Konstituce (*Constitutiones Societas Iesu*), které jsou dodržovány dodnes a napsány byly ve španělštině. Roku 1556, dne 31. července, Ignác z Loyoly umírá. V té době už měl řád na tisíc členů ve 13 provinciích²¹.

Ignác z Loyoly byl mimo jiné znám i pro tzv. dar slz. Tímto pojmem se označuje boží milost, která potkává některé křesťany, jež pak doprovází celý život.

---

²¹ Souborné dílo. Ignác z Loyoly, s. 458.

3.4 Vnitřní řád a organizace

Členové řádu dodržují pravidla obsažená v Konstitucích napsaných samotným zakladatelem, které jsou vázány normou a tvoří jakousi ústavu. Konstituce rozlišují více úrovní tzv. gradů – profesy, koadjutory a frátery, pátery, scholastiky a novice.

Profesem je ten, kdo složil sliby poslušnosti, chudoby a čistoty, včetně slibu výhradní poslušnosti papeži. Koadjutor neboli pomocník, skládá pouze tři sliby²². Fráter, jinak řečeno bratr, je pouze řeholník, nikoli kněz, a nakonec scholastici a novici, těmi jsou ti, kteří buď čekají na složení slibů, nebo teprve studují. A ti, kteří přijali kněžskou svátost ještě před ukončením studia, jsou nazýváni pátery, otcí.

Novici se chlapci stávali většinou v rozmezí patnácti až sedmnácti let věku. Následně se jejich život dva roky soustředil na učení a složení šesti zkoušek, kdy trvání jedné zkoušky vyšlo časově na celý měsíc. Zkouška spočívala v péči o chudé a nemocné, vykonávání nejtěžších prací, žití z almužny a vyučování katechismu.²³ Vše dohromady pak tvořilo duchovní cvičení, kterými byl noviciát, společně se zpovědí a složením základních slibů (poslušnost, chudoba, čistota), zakončen. Po zvládnutí tohoto procesu nastává fáze scholastiky, neboli tříleté studium filosofického, logického a matematického zaměření, zakončeného jakousi magisterskou zkouškou a složením dalších slibů. Někdy bývali tito magistři nazýváni i profesory a vyučovali na gymnáziích, což jim sloužilo jako praxe, aby mohli přistoupit na druhý stupeň noviciátu neboli terciátu. Tato příprava zahrnovala svěcení na kněze a minimálně čtyřleté teologické studium. Terciát zahrnoval kázání a misijní činnost zaměřenou na kajícnost a zpovědi, trvající zhruba rok

---

²² Slib poslušnosti, chudoby a čistoty.

²³ Katechizmus představuje souhrn křesťanské nauky.

pod dohledem instruktora. Závěrem bylo složení čtyř slibů, včetně poslušnosti papeži²⁴.

Tímto se dostali do pozice páterů nebo také jinak řečeno professi, ze kterých byl vybírán generál, tedy nejvyšší postavený řádu. Jak bylo již zmíněno, generál byl volen generální kongregací a tuto funkci pak zvolený zastával až do své smrti, přičemž byl přímo odpovědný papeži.

Vzhledem k přísnosti řádu a důrazu na dodržování pravidel byli ustanoveni vizitátoři, jejichž úkolem bylo na plnění Konstitucí dohlížet.²⁵ Stejně jako posty jsou u jezuitů stupňovitě členité, tak i jejich domy byly náležitě uspořádány. Ty, ve kterých byla vykonávána profesní činnost pro skládání čtvrtých slibů, jsou na hierarchickém žebříčku umístěny nejvýše. Krom jiného sloužily i jako startovní pozice pro vysílání misionářů a udržování rovnováhy řádu, a to především díky nemajetnosti jakýchkoli profánních statků. O stupeň níže se nacházely koleje, pokrývající vícero míst v každé asistenci, ve kterých probíhaly noviciáty a terciáty.²⁶ Po kolejích následují rezidenční domy, které obývali vysílání jezuité a převážně zde vyučovali pouze základy, jako je psaní, čtení, jednoduchou matematiku a samozřejmě poskytovali a vyučovali také duchovní křesťanskou péči. Na nejnižším stupni se pak nacházely domy misionářské, které nepředstavovaly stálá útočiště a přesouvaly své působíště dle potřeb misí. V případě dobrého vývoje misijní činnosti se mohl dům přetransformovat buď v rezidenci, nebo dokonce i kolej.

V současnosti je jezuitský řád tvořen institucemi, spadajícími pod asi devadesát provincií. Tyto provincie jsou následně ještě skládány do tzv. asistencí (v Evropě, Africe, USA, Jižní Asii, Latinské Americe, Tichomoří), které pak tvoří jednu instituci na celosvětové úrovni, jejímž principem je availabilita a mobilita. *Česká provincie patří spolu*

---

²⁴ BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina. *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia*. Praha: Karolinum, 2006, s. 8.

²⁵ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo*, s. 58.

²⁶ Tamtéž, s. 59.

s Chorvatskem, Polskem, Rumunskem, Ruskem, Slovenskem a Slovinskem do východoevropské asistence²⁷.

3.5 Misijní činnost a misionáři

Misie jako takové byly v 15. a 17. století dosti spojené se zámořskými objevy, které vyvolaly značný impuls pro koloniální systém, týkající se většinové části planety. Evropané, převážně Portugalci, kolonizující nejen Brazílii, a Španělé, kteří získali vládu nad územím Aztéků a Mayů až po Mexiko, Peru a Chile, ovládli zaoceánský trh. Díky přesunům obyvatelstva nastávala zásadní změna jak kulturní, tak hospodářská. Epidemie a nevhodné zacházení mělo dopad na původní obyvatele kolonizovaných území, zejména pak v Jižní Americe, kde vymřelo až 95% místní populace. Obchodovalo se kořením, čajem, kávou, zlatem, bavlnou a dalšími surovinami.

V novověku byly misie často zapojovány do monarchistických politických programů, což vyžadovalo podřízení katolických misí papeži. Roku 1622 byla papežem Řehořem XV. založena misijní kongregace nesoucí název *Sacra Congregatio de Propaganda Fide*, která misie zařizovala.

Nejmenšího odporu se misionářům dostávalo převážně v Africe a Jižní Americe, tedy částech světa objevených španělskými a portugalskými kolonizátory, osídlenými domorodými obyvateli s primitivními náboženstvími a nedostačujícími organizačními schopnostmi. V místech se zakořeněnými tradicemi, starých a kulturních zemí Východu – Japonska, Indie a Číny, byla christianizace méně úspěšná, v některých případech se dá hovořit dokonce o neúspěchu. Misionáři si díky naprosto odlišným kulturám uvědomili, že bude třeba se opravdu naučit místním zvyklostem, jazyku a kultuře, což v Indii uplatňoval Roberto de Nobili a v Číně tento systém rozvíjel také italský jezuita

---

²⁷ Charakteristika řádu: Struktura řádu. *Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova* [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.jesuit.cz/charakteristika.php>.

Matteo Ricci.²⁸ Zrušení jezuitského řádu v roce 1773 misiím velmi uškodilo a narušilo tak kontinuitu a zdárně se rozvíjející činnost.

Podstata činnosti jezuitského řádu vznikla již při složení misijního slibu samotnými zakladateli v roce 1534 na Montmartru v Paříži, a tak v podstatě rozhodli o osudu budoucích jezuitů jako misionářů.

Pravidla, kterými se misionáři museli řídit, byla opět zahrnuta v již zmíněných Konstitucích. Patřila mezi ně například znalost prostředí, kultury a jazyka dané země, aby mohli co nejsnazší a efektivní formou předávat své znalosti, dovednosti a katolickou víru. Kromě těchto požadavků museli dbát na to, aby místní obyvatelstvo nepoznalo, že neuznávají jejich tradice a nenásilnou formou jim vštěpovat křesťanské zvyklosti. Důležitou zmínkou týkající se snadnějšího způsobu komunikace a důvěryhodnosti, kterou jezuité v lidech vyvolávali, je oblékání. Jezuité využívali techniky splynutí s prostředím, tudíž nenosili žádná sjednocená roucha, nýbrž se odívali jako duchovenstvo hostující země.

Obracení neznabohů na katolickou víru a šíření vzdělání po celém světě bylo primárním smyslem Ignáce z Loyoly jakožto hlavního zakladatele řádu. Misionáři tedy nezůstávali pouze v Evropě, ale mířili i do transoceánských zemí. Především se zaměřovali na Asii, Afriku a Jižní Ameriku.

3.5.1 První misie a František Xaverský

První misie uskutečněná za dob působení zakladatele řádu probíhala v Asii, a to už v samotném roce založení Tovaryšstva. Prvním misionářem vyslaným plnit poslání se stal František Xaverský. Jeho mise započala 7. dubna 1541 v Lisabonu, konkrétně v přístavu Belém, kde se nalodil na loď plující do Indie. Roku 1542 započal ve městě Goa svou misionářskou činnost

---

²⁸ KOLMAŠ, Josef. (2006): *U hrobu českých jezuitů v Pekingu*. In: NOVOTNÁ, Eva. *Čeští jezuité - cestovatelé a objevitelé: katalog výstavy k 450. výročí příchodu jezuitů do Prahy : Praha, 21.6.2006 - 22.9.2006*. Praha: Geografická knihovna PŘF UK, 2006.

jako takovou. Vyučoval náboženství a zasadil se o ochranu práv místního obyvatelstva proti kolonistům. Mezi Góou a mysem Kumáří zakládal nové misijní osady a nechal zde postavit přes 40 kostelů. Svou práci zde považoval za pokračování v díle apoštola Tomáše, udržoval kontakt s indickými křesťany malabarské církve, za jejíhož zakladatele bývá považován právě sv. Tomáš.

Roku 1545 se František přesunul do Malajsie a následně do Indonésie, kde se při dvouletém pobytu dostal do přátelské přízně místního sultána, na křesťanskou víru se mu ho však nikdy obrátit nepodařilo. Když se vrátil do Jižní Indie, podmínky pro jeho činnost byly čím dál víc nepříznivé, a tak se odhodlal k cestě do Japonska. Na ostrově Kjúšú se vylodil na podzim roku 1549 a byl zde přivítán i rodinou místního daimjó²⁹, který mu povolil vybudování křesťanské kaple. Dále působil ještě na ostrově Honšú, ale celkově se mu obracení Japonců na katolickou víru příliš nedařilo. Tento nezdar bývá prisuzován neznalosti japonského jazyka. Za jeho největší úspěch v tomto ohledu se dá považovat pokřtění Bungského daimjóa. Avšak i přes nepříliš velký úspěch se mu japonská kultura zamlouvala a díky jeho spisům jsou dochovány zmínky o japonské kultuře šestnáctého století.³⁰

Kromě Františka byli na misie vysláni také Matteo Ricci, působící v Číně, Alessandro Valignano, operující v Japonsku a Roberto de Nobili v Indii, v podstatě jako nástupce Františka.³¹

Robertův přístup k systému misí byl poměrně ortodoxní, ovládal danou řeč, orientoval se v prostředí, znal tradice a rituály místních, což vysvětluje, proč se mu, jak on sám tvrdil, podařilo na katolickou nebo polo-katolickou víru obrátit přibližně 250 tisíc Hindů. Jeho misii v Indii, tak lze z pohledu christianizace považovat za úspěšnější nežli Xavierovu.³²

---

²⁹ Daimjó je označení pro člena vysoké japonské šlechty.

³⁰ VLČKOVÁ, Zdeňka: *Misionářská činnost Františka Xaverského – proměny církevního obrazu*, Brno 2007, bakalářská diplomová práce, s. 12.

František Xaverský, Výbor z dopisů, Velehrad-Roma: Refugium 2005, s. 77.

³¹ SIEVERNICH, Michael. *Úvod do kapitoly: Duchovní správa a misie jezuitů*. In *Bohemia Jesuitica 1556–2006* Praha: Karolinum, 2010, s. 367.

³² NOVOTNÝ, Jiří, POLÁK, František. *Tajné dějiny jezuitů*, s. 219.

3.6 Příchod a působení jezuitů v Českých zemích

Úvodem vzhled do politické situace v Českém království. Roku 1526 byl novým panovníkem zvolen Ferdinand I. Habsburský. Stejně tak jako jeho předchůdci z rodu Habsburků byl i Ferdinand věrným katolíkem. Při dosazení na trůn byl povinen složit slib, který stavům zaručoval jeho dodržování kompaktát basilejských³³ a přislíbil vložení svého úsilí na získání papežova stvrzení těchto kompaktát. Ještě po roce 1555, kdy došlo k mírové dohodě mezi říšskými knížaty a papežem, se Ferdinand I. snažil o schválení přijímání podobojí. Mírová dohoda se vztahovala na německé části říše na základě principu: čí země, toho náboženství.

V 16. a 17. století byla v českých zemích většina obyvatel nekatolická. Někteří se hlásili ke kališníkům či kalvinismu, jiní k Jednotě Bratrské a zvláště u německy mluvících obyvatel bylo populární luteránství.³⁴

Jelikož náboženský smír považoval Ferdinand za záležitost nanejvýš nutnou, požádal Tridentský koncil o udělení výjimky pro české země, spočívající v povolení přijímání podobojí nekatolíkům. 24. července roku 1564 byla výjimka papežem Piem IV. schválena. O den později Ferdinand I. zemřel a na trůn byl dosazen jeho syn Maxmilián II. Habsburský. Ten byl pod tlakem okolností nucen dát roku 1575 ústní slib k české konfesi³⁵, což bylo podmínkou pro uznání a následné dosazení jeho syna Rudolfa II. na královský trůn.

Rudolf II. Habsburský se ujal vlády v den smrti svého otce Maxmiliána II. a to 12. října 1576. Stejně jako jeho otec i on sám byl katolíkem, na čemž se jistě silným vlivem podílela výchova na dvoře španělského krále Filipa II.

---

³³ Dohoda mezi husity a koncilem basilejským, sjednaná roku 1436. Nejpodstatnější pro zástupce husitů v Českých zemích bylo povolení přijímání z kalichu. Kompaktáta Basilejská byla nakonec vyhlášena zemským zákonem.

³⁴ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách.*, s. 31, 32.

³⁵ Česká konfese byla dohoda mezi českou luteránskou, novoutrakvistickou a českobratrskou šlechtou o společném o společném vyznání. Předložena byla na sněmu roku 1575 Maxmilianovi II., který ji pod tlakem okolností ústně potvrdil 25. 8. 1575. Oficiálně byla Česká konfese potvrzena až majestátem Rudolfa II. v roce 1609. Po bitvě na Bílé Hoře byla Ferdinandem II. zrušena. Česká konfese nahradila Basilejská kompaktáta.

Čeští katolíci považovali nového krále za svého zastánce, proto jeho oficiální uvedení české konfese v platnost vyvolalo mezi katolíky značnou nevoli. Začátkem roku 1554 byl českou katolickou stranou napsán dopis s prosbou o vyslání jezuitů do Čech adresovaný Ignácovi z Loyoly.

Před samotným uskutečněním misie byl Ignácem vyslán emisar, jehož úkolem bylo zjistit možnosti působení jezuitů na českém území. Petr Canisius, který byl tímto pověřen, napsal v dopise Ignácovi z Loyoly následující: „...arcivévoda chtěl, abych kázal před celým dvorem v katedrále. Přišlo mnoho lidí a mnoho těch, kteří umí německy. Myslím, že mi zřídka kdy bylo uděleno toliko milosti, kolik jsem jí nyní zakusil. Arcivévoda i jiní byli spokojeni. Nyní píše probošt svatovítské kapituly a administrátor diecéze Jindřich Píšek z Hořova, velmistr křížovníků Antonín Brus z Mohelnice a doktor obojího práva Ludvík Schradin Jeho Výsosti, abych se brzy navrátil a kázal a zbudoval nezbytné pro kolej. A také abych zůstal v Praze aspoň několik měsíců a pomáhal těmto nakloněným duším. Ať je vždy podle vůle Vaší nejdůstojnější Paternity. Doufám, že se věci brzo uspořádají podle naléhavého přání Pražanů...“³⁶

Ignác z Loyoly vyslal 18. dubna 1556 z Říma do Prahy dvanáct jezuitů, kteří zde měli šířit katolickou víru. Vedením byl pověřen otec Ursmar Goisson z Lutychu, kterému přišel 20. června 1556 dopis od zakladatele řádu, Ignáce, v němž stálo: „Doufám, že jako země dobrá přinese užitek v trpělivosti, budete svaté sémě, ze kterého časem vzroste velmi hojná služba Bohu na pomoc náboženství katolickému. Neboť i když nástroje jsou slabé, je milost Pána našeho, velmi silná a mocná, té vám bude, doufám udělováno hojně.“³⁷

Jezuité, kteří přicházeli do Čech, pocházeli většinou z Belgie, tehdy ze španělského Nizozemí.³⁸ Pro tuto misii bylo nutné ovládat německý jazyk a ti, kteří zde zůstávali, se postupně naučili i jazyku českému. Poněvadž čeština je jazyk relativně těžký, v začátcích používali překladatele. Od roku 1560

---

³⁶ KOLÁČEK, Josef. *První jezuité v Čechách a první z Čech*. In *Bohemia Jesuitica 1556–2006* Praha: Karolinum, 2010, s. 215.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo*, s. 29.

překladaatelů nebylo třeba, neboť v řádu již přibývali Češi a samotní misionáři zvládali jazyk natolik dobře, že mohli v češtině i zpovídat.

Prvním jezuitským sídlem se stal klášter sv. Klimenta v Praze, který obývali až do roku 1773. Před příchodem jezuitů do kláštera zde žilo několik dominikánů, kteří zde setrvali do téhož roku.

V době, kdy se první jezuité ve sv. Klimentu usídlili, už hrozilo stavbě spadnutí. Bylo jasné, že rekonstrukce je nevyhnutelná. Ale nejstarší část koleje byla dostavena až v roce 1577.³⁹ Nevhodné bydlení nebylo jediné, s čím se museli členové řádu vypořádat; například mezi jejich povinnosti zde patřilo podávání svátosti oltářní podobojí. Tridentský koncil totiž rozhodl o povolení kalicha a papež následně přijímání podobojí schválil.

Své vyučování započali jezuité již 7. července 1556 a zanedlouho přibyla kolej s gymnáziem v Českém Krumlově, Chomutově, Jindřichově Hradci, Olomouci a Brně. Jezuitský řád rostl tak rychle, že v roce 1623 byla česká provincie prohlášena za samostatnou. Když se roku 1622 jezuité ujali Karolina, začal vznikat nový koncept vysokého učení, v rámci něhož mělo dojít k obnově čtyř fakult.⁴⁰

Rozkol mezi katolíky a stranou nekatolickou se vyostřil roku 1618, kdy byly uzavřeny dva evangelické kostely, čímž byl porušen Majestát na náboženské svobody⁴¹. Spor vyvrcholil 23. května téhož roku vtrhnutím zástupců stavů na Pražský hrad a nařknutím úředníků z upřednostňování katolické strany, které bylo zakončeno defenestrací⁴².

---

³⁹ Rok poté byl položen základní kámen kostelu sv. Salvátora.

⁴⁰ Univerzita Karlova byla založena českým a římským králem Karlem IV. dne 7. dubna 1348. Karlův syn Václav IV. rozšířil svůj vliv na univerzitě a Kutnohorským dekretem v roce 1409 posílil postavení domácích členů akademické obce. Kvůli tomu odešla část magistrů. Stav na univerzitě se změnil při husitských reformních hnutích. Při těch získal silný vliv Mistr Jan Hus a ze čtyř fakult se stala jedna, a to svobodných umění. Po bitvě na Bílé hoře byla spojena s klementinskou jezuitskou univerzitou ve vysoké učení s názvem Karlo-Ferdinandova univerzita.

⁴¹ Majestát Rudolfův byl vydán 9. července 1609 Rudolfem II. Tato listina stvrzovala náboženskou svobodu v Českém království. Dle tohoto dokumentu neměl být nikdo nucen k víře.

⁴² Pražská defenestrace 23. května 1618 byla demonstrativním aktem odporu českých stavů vedených Jindřichem Matyášem Thurnem proti porušování Rudolfova majestátu, který zahájil české stavovské povstání a tím i třicetiletou válku. Při této akci byli z oken Pražského hradu

Celý tento proces zahájil stavovské povstání a tím následně i třicetiletou válku.

Po těchto událostech byl v srpnu roku 1619 svolán zemský sněm, na kterém byla schválena nová ústava, kdy země Koruny české byly přeměněny na konfederaci pěti republik. Tyto republiky nabyly zrovnoprávnění, protestanti získali výsadní postavení a královská moc byla omezena. Na základě tohoto uspořádání byl Ferdinand II. sesazen a na místo nového krále byl zvolen a v listopadu roku 1619 korunován falcký kurfiřt Fridrich⁴³. Jeho vláda neměla dlouhého trvání. Již následujícího roku katolická vojska Ferdinanda II. a Maxmiliána Bavorského mířila na Bílou horu u Prahy, kde byli již očekáváni stavovskou armádou.

Tato situace se pochopitelně dotýkala i jezuitů a v období stavovského povstání, kdy prozatímní vládu tvořilo třicet direktorů, byli dekretem vypovězeni ze země. *„Nestalo-li by se toho a po projití času toho, že by ti, kteří se ještě v zemi zdržovali, a proto i na každého toho, kdož by je přechovával, jich se ujímal a je v čem zastávati chtěl, co zlého a protivného dokročilo, tím že stavové vinni nebudou a býti nechťejí. Kterěžto jezuitů spravedlivé z Království českého vypovědění, skrze otevřené patenty vůbec po všem království vyhlášeno a oznámeno bude.“*⁴⁴

Situace se změnila po bitvě na Bílé hoře, kdy byli jezuité znovu povoláni do země. Královská rada Ferdinanda II. se usnesla, že lid má být rekatolizován a jezuité, kteří již měli značné úspěchy v náboženské obnově, byli zvoleni jako ti nejlepší realizátoři katolické reformace. Stát jim pomáhal dotacemi, aby mohli otevřít více škol a domů, a tak zajistili diecézím duchovní, učitele a misionáře. Do pražského Klementina se navrátili v den sv. Klimenta⁴⁵. Oficiálně byla rekatolizace zahájena samotným Ferdinandem II. 23. listopadu 1620, kdy zároveň přestříhl Rudolfovu majestát a zrušil tak jeho platnost.

---

vyhození královští místodržící Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, Jaroslav Bořita z Martinic a písař Filip Fabricius. Událost se obešla bez obětí na životech.

⁴³ Fridrich Falcký, vůdce protestantů, známý je jako „zimní král“, neboť jeho vláda trvala pouze jeden rok.

⁴⁴ SKÁLA ZE ZHOŘE, Pavel. *Historie česká: Od defenestrace k Bílé hoře*, s. 48.

⁴⁵ Sv. Kliment byl patronem staroměstské koleje.

Prvotní fáze rekatolizace byla uskutečňována ještě za třicetileté války a dotkla se především evangelických kněží, kteří byli vykázáni ze země. Kníže z Lichtenštejna vydal v květnu roku 1621 nařízení závazné pro pražská města, které znamenalo odstranění všeho protikatolického. Toto likvidování symbolů představujících pro katolíky “hrozbu“ trvalo mnohem déle, než bylo původně očekáváno a jezuité ještě dva roky poté sundávali kazatelnu v Betlémské kapli⁴⁶.

Ferdinand II. svěřil v listopadu roku 1622 Karlovu univerzitu do správy jezuitů, společně s tím měli dohlížet na školství, cenzuru knih a v neposlední řadě byli pověřeni misijní činností. V knižní cenzuře bylo jistě aktivních mnoho jezuitů, ale nejoddanější tomuto úkolu, byl jistě Antonín Koniáš. Důležitým faktem je, že Koniáš páčil a upravoval knihy pro jejich obsah, nikoli jazyk, kterým byly napsány. Vypovídají o tom jeho instrukce nesoucí název “Klíč kacířské bludy k rozeznání otevírající a vykořenění zamykající“.⁴⁷

V dubnu roku 1624 vešel v platnost císařský patent oznamující, že povolené je pouze vyznání katolické. Patent byl zaměřen na městský stav. Města měla zákaz vpouštět lidi, kteří by se v nich chtěli usadit, ale nevyznávali katolickou víru. Starousedlíci, kteří ještě nepřestoupili ke katolickému vyznání, byli zbaveni městských práv a nesměli vykonávat živnost.⁴⁸ Dále děti z nekatolických rodin museli být posílány do katolických škol a synové nekatolíků nemohli být dáni do učení. Všichni se museli účastnit nedělních mší, držet půsty a dodržovat svátky.⁴⁹

Proces rekatolizace nebyl veden pouze násilným způsobem. Jezuité se pokoušeli přimět lid ke katolické víře prostřednictvím divadelních her, zdobením kostelů, náboženskou výukou nebo skrze přesvědčování misionáři. „*Jezuité Lamormain a Philipp dokonce rozdělili nekatolické obyvatelstvo do pěti různých tříd: první třídu tvořili šlechtici z panského stavu v českém království, druhou měšťané z královských měst, třetí poddaní ve městech i vsích*

---

⁴⁶ KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých kulturních dějin*, s. 73.

⁴⁷ BÍLÝ, Jiří. *Jezuita Antonín Koniáš: Osobnost a doba*, s. 154.

⁴⁸ ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo*, s. 103.

⁴⁹ MIKULEC, Jiří. *Rekatolizace šlechty v Čechách*, s. 48.

*na panstvích světských i duchovních vrchností, ve čtvrté třídě byli vrchnostenští úředníci a správci panství a do poslední skupiny patřili vlastníci statků, kteří nebyli příslušníky místní šlechtické obce.*⁵⁰ Ke každé třídě byl sestaven návod, jak má být s kterými nekatolíky zacházeno. Například pro členy první skupiny nebylo žádáno vyhoštění, ale nesměli mít na svých panstvích duchovní vyznávající jinou než katolickou víru. Pokud jejich synové chtěli získat dědictví, museli přestoupit na katolickou víru, pokud už tak neučinili dříve.

Habsburkové, využívší vítězství nad protestantskými zastánci, vydali roku 1627 Obnovené zřízení zemské, ve kterém se povolovala jen katolická víra. Po Bílé hoře došlo k omezení aktivit stavovského sněmu, který se přesto každým rokem scházel. Stav byl také dělen na vrstvy. Duchovní tvořili první vrstvu, druhou vrstvou byl panský stav, třetí byli rytíři a na čtvrtém místě měšťané. Tématem sněmovních zasedání bývala většinou rekatolizace, jejíž přísné dodržování sněm vyžadoval. Po správcích statků, kteří nevypadali na přestup ke katolictví, žádali, aby opustili zemi a další nekatoličtí úředníci měli šestinedělní lhůtu na své rozhodnutí. Buď se uchýlí k jiné víře, nebo ať odejdou ze země. V případě, že se rozhodli opustit zemi, veškerý jejich majetek musel být zanechán zde. O několik let později vstoupilo v platnost další nařízení, které požadovalo od vrchnosti, aby využila všech svých schopností k obracení nekatolíku na víru katolickou. Pokud tak neučiní, za každého poddaného jiné víry bude nucen platit pokutu v hodnotě daní.⁵¹

Katolíci při obracení lidí na jedinou pravdivou víru, následovali tridentské zásady. Hlavní zásada zněla takto: „zalíbit se nejširším vrstvám“. Porozumět slabostem lidí a následně je přesvědčovat o katolické víře jako o jejich nápravě včetně božího odpuštění, bylo důležité. I přes tyto snahy nebyl hladký průběh rekatolizace zaručen.

---

⁵⁰ Tamtéž, s. 67.

⁵¹ KLÍMA, Arnošt. *Čechy v období temna*. Praha: SPN, 1961, s. 141, 145.

3.7 Půchod a působení českých jezuitů v zámořských misiích

První jezuité přišli do českých zemí na pozvání samotného Ferdinanda I. už v roce 1556, do zaoceánských misií se ale čeští jezuité zapojili až v roce 1678. Bylo tomu tak díky několika podstatným faktorům. V 16. století nebylo na českém území zdaleka tolik členů řádu, aby mohli být někteří vysíláni na zámořské misie. Dále měli dostatek aktivit na domácí půdě, neboť se stali ústředním tělesem protireformačních aktivit. A v neposlední řadě fakt, že do kolonií Nového Světa mohli vstupovat jen občané zemí účastnících se conquisty, tedy Španělé, Portugalci a Francouzi, byl poměrně velikou překážkou.

Ze západní Evropy přicházelo v dobách třicetileté války velké množství mužů do zemí Koruny české, z nichž někteří byli zvaní samotnými Habsburskými císaři a usazovali se na pražských Hradčanech. Patřili mezi ně umělci, diplomaté, vojáci, šlechtici, řemeslníci a cestovatelé přinášející mnohé informace o dění ve světě včetně zámořských oblastí. Čímž vyvolávali touhy domácích obyvatel po poznání Nového světa a literatura s touto tematikou byla velice populární.

Během třicetileté války působili čeští jezuité na domácím území a provozovali tak domácí misijní činnost, ale v 60. letech 17. století španělský král Filip IV. vydal prohlášení, že ve španělských koloniích mohou začít působit i misionáři ze zemí habsburských, tudíž i ze zemí Koruny české.⁵²

---

⁵²KAŠPAR, Oldřich. *Jezuité z české provincie v Mexiku*, s. 32.

3.8 Misie v Jižní Americe jako příklad celého průběhu misijní činnosti

Misionářské výpravy jezuitů z českých zemí začínaly v pražském Klementinu, kde se před cestami shromažďovali. Výběr kandidátů podléhal striktním pravidlům. Nejdříve se posílala žádost provinciálovi, který k žádosti připojil ještě průvodní listinu. Tyto dokumenty pak byly odesílány papeži.

Nejvíce se hodnotil zdravotní stav, fyzická zdatnost uchazeče a vloh pro učení se novým jazykům.⁵³ V případě výběru kandidáta byla nutná delší příprava na misijní aktivity.⁵⁴

Kromě učených kněží byli vysíláni i koadjutoři vynikající v různých řemeslech.⁵⁵ Věková kategorie se převážně pohybovala od 22 do 26 let.⁵⁶ Dokonce se na cesty vydávala také šlechta.⁵⁷ Zajímavý je fakt, že všichni ti, kteří se na misie vydávali, předem počítali s tím, že se už nikdy nevrátí zpět do své rodné země.⁵⁸ Kam budou nakonec vysláni, misionáři sami nijak neovlivňovali.

Financovány byly misijní cesty z královské pokladny.⁵⁹ Nikoli však misijní stanice jako takové. O přerozdělování peněz mezi jednotlivé misionáře se starala misijní prokuratura. Průměrně připadalo 2000 říšských tolarů na osobu. V této částce byly započítány i náklady na pronájem tažných zvířat, náhončích, mul a nosičů.⁶⁰

Výbava misionáře zahrnovala matraci, deku, polštář, knihy, mešní víno, korálky, zrcátka, šití, náradí a oblečení.⁶¹ Právě oblečení bylo problémovou součástí výbavy, neboť většina misionářů používala řadu let stejné oblečení,

---

⁵³ KLAIBER Jeffrey., *Los jesuitas en America Latina, 1549–2000. 450 años de inculturación, defensa de los*

derechos humanos y testimonio profético, Lima 2007, s. 118–119.

⁵⁴ ŠIMKOVÁ-BROULOVÁ, Kateřina.–ŠIMEK Vladimír., *Samuel Fritz*, s. 17.

⁵⁵ KYBAL Vlastimil., *Po československých stopách v Latinské Americe*, Olomouc 2003, s. 36.

⁵⁶ KAŠPAR Oldřich., *Jezuité z české provincie v Novém světě*, HO 3, 1992, č. 2, s. 56; Kol. autorů, *Čeští jezuité, cestovatelé a objevitelé*, Praha 2006, s. 22.

⁵⁷ KUBÍKOVÁ Jiřina., *Křesťanské misie v 16.–18. století*, s. 90.

⁵⁸ BOROVIČKA Michael., *Cestovatelství*, s. 214.

⁵⁹ ŠIMKOVÁ-BROULOVÁ Kateřina.–ŠIMEK Vlastimil., *Samuel Fritz*, s. 18.

⁶⁰ Tamtéž, s. 26.

⁶¹ HUONDER A., *Deutsche Jesuitenmissionäre des 17. und 18. Jahrhunderts*, s. 37.

kteře se po čase zničilo a ve většině případů bylo nahrazeno indiánskými oblečky. Např. Jindřich Richter nosil indiánskou halenku.

Na samotnou cestu se jezuité nevydávali jednotlivě, nýbrž patřili k nějaké koloně. První skupina misionářů byla vyslána roku 1678 přes Janov a Sevillu do různých destinací v Americe. Účastníci jsou považováni za průkopníky českého misionářství v Novém světě. Byli to Matěj Cuculinus, Pavel Klein, Joseph Neumann, Augustin Strobach a Václav Christman.⁶² K této skupině se nakonec přidal ještě Šimon Boruhradský, na něhož, jako na zachránce Mexika před povodněmi, nelze zapomenout. Druhé výpravy roku 1684 se zúčastnili Samuel Fritz a Jindřich Richter. Výprav se konalo mnoho a poslední z nich proběhla roku 1755. Skládala se z jedenácti misionářů, z nichž osm pocházelo z brněnského noviciátu – Antonín Hüttl, Kristián Málek, Ignác Tyrš, Václav Holub, Antonín Střanovský, Jan Planck, Václav Linck a J. Haffenrichter.⁶³

Cestu jezuitů z Čech do Ameriky lze rozlišit na tři etapy. Nejdříve putování z Čech do španělské Sevilly nebo Cádiz, poté plavba ze Španělska do přístavů v Americe s tím, že pokud cílem byla Jižní Amerika, připlouvalo se do Cartageny a v případě, že misijním místem mělo být Mexiko, připlouvalo se do Veracruz. Třetí etapa pak vedla z oněch amerických přístavů do cílené destinace.

V případě vylodění se v Cádiz byl každý jezuita povinen vyplnit dotazník, ve kterém muselo být uvedeno následující: jméno, místo a datum opuštění mateřské země, vzdálenost mezi Cádizem a místem opuštění své země a celkový počet dní této cesty. Někteří uvedli, že jejich cesta trvala až 250 dní.⁶⁴ Podobně tomu bylo i po příjezdu do Sevilly. Zde kontroly probíhaly v Guadalquiviru v tzv. kontraktačním domě a zaznamenáván byl věk, původ, vzhled.⁶⁵ Misionáři v Seville strávili většinou několik měsíců čekáním na flotilu plující do Nového Světa. Když konečně dopluli do Jižní Ameriky,

---

⁶² KALISTA, Zdeněk.: *Cesty ve znamení kříže*, s. 21.

⁶³ KOLÁČEK Josef., *200 let jezuitů v Brně*, s. 14.

⁶⁴ KAŠPAR, Oldřich.: *Jezuité z české provincie v Mexiku*, s. 35, 36.

⁶⁵ Tamtéž, s. 38.

(někdy mohla tato cesta trvat i několik let), mohla započít jejich misijní činnost jako taková.

Na úplných začátcích misie bylo třeba zvolit místokrále. Poté následovalo vypravení misionářů za indiány pro navázání kontaktu a po této výpravě vybírali misionáři místo vzniku budoucí misie.⁶⁶

Nejčastěji vznikaly misie následovně: zprvu byli indiáni nalákáni duchovní hudbou, načež jim bylo v jejich jazyce vysvětleno, co se v písních zpívá a nakonec tyto písně indiáni napodobovali.⁶⁷

Na vybraném místě se v první řadě vždy začínalo se stavbou kostela, ke kterému připadal hřbitov. Jako druhý se stavěl misionářský dům a nakonec ostatní příbytky.⁶⁸

Návod, jak v misiích postupovat, neexistoval. Objevovala se jak technika akomodace⁶⁹, tak tvrdší nátlak. Např. v Brazílii se v prvních letech setkávali misionáři s neúspěchy, až nakonec byli nuceni akceptovat tzv. mestický katolicismus, který respektoval kulturní tradice indiánů.⁷⁰ Opačnou technikou byla metoda clean-sweep. Ta si zakládala na naprostém zániku místního náboženství a zvyků.⁷¹ Při christianizaci bylo zapotřebí přimět k víře nejprve náčelníka kmene, neboť jeho potom následoval i zbytek kmene.⁷²

O způsobu zakládání jezuitské redukce se zmiňuje Jindřich Václav Richter, který působil ve stanici u řeky Ucayali: „*Vezme se několik vojáků spolu s indiánskými lučištníky a ti, přiblíživše se ke kmeni, hledí několik zajmouti, zajatce odvedou a vyučí je svému jazyku, aby jim mohli dělat tlumočníky. Ti se pak s knězem vrátí ke svým soukmenovcům a vyloží jim, s jak mírumilovnými úmysly Otcové k nim přicházejí. A tak se stává, že, získání*

---

⁶⁶ KŘÍŽOVÁ, Markéta., *Ideální město v divočině*, s. 133.

⁶⁷ FÜLÖP-MILLER, René. *Moc a tajemství jezuitů: kulturní a duchovní dějiny*. s. 341, 342.

⁶⁸ KŘÍŽOVÁ, Michael., *Ideální město v divočině*, s. 134.

⁶⁹ Akomodace je v tomto případě nenásilná technika částečného přizpůsobení se misionářů domorodcům.

⁷⁰ JAECKEL, Volker, *Von. Alterität, Anthropophagie und Misionierung. Der Einfluss der Jesuiten auf die Kulturelle Identität Barsiliens in der Kolonialzeit (1549–1711)*, Stuttgart 2007. s. 62–63.

⁷¹ KUBÍKOVÁ, Jiřina., *Křesťanské misie v 16.–18. století*, s. 26.

⁷² DE CHARLEVOIX, P. F.-X., *Paraguay v době jezuitských redukci*, s. 71, 163.

*drobnými dary, odkládají svoji divokost a dobrovolně přicházejí ke knězi, přinášejíce mu zase navzájem dary svoje, tj. papoušky nebo podobné věci, aby od něho dostali sekyry, nože a háky. Při tom je naši indiáni ujistí, že Otcové s nimi nenakládali špatně, že smějí zpívat, tančit atd. a pochopí, že to, co po nich Otcové podle zákona božího žádají, je věc rozumová.*⁷³

Kromě náboženských a vzdělávacích aktivit, musel takový misionář zastat mnohdy i funkci architekta, lékaře, stavitele a také vojenského velitele.

František Boryně ze Lhoty píše o spravování své redukce sv. Pavla:

*„U každého kmene jsou dva rychtáři, kteří spravují lid, spolu se šesti radními, kteří pečují o sirotky, vdovy, slepé a chromé, a čtyři fiskalové, kteří vykonávají, co jim náčelníci uloží. Tito mají také na starosti povolávaní mládež ke křesťanskému cvičení v neděli i ve svátky, navštěvovat obyvatelstvo a dozírat, zda se všichni účastní mše svaté. Také se starají o zajaté, dozírají na polní práce, rozdělují ženám, spřádajícím bavlnu, jejich příděl a přijímají od nich každé soboty jejich díla. Každá osada má i své řemeslníky, tj. ševce, krejčí, kováře, zámečníky, tesaře, soustružníky a truhláře.*⁷⁴

Jednu osadu zpravidla obýval jeden kmen, mohlo se ale stát, že bylo i více kmenů v jedné osadě. Počet obyvatel v jedné redukci se pohyboval mezi 200 a 2000 obyvateli.⁷⁵ Osady měly jasně danou strukturu uspořádání. Střed tvořila náves pravoúhlého tvaru, po jedné straně lemována kostelem s farou, po straně druhé staveními indiánů.⁷⁶ Nechyběla zde ani budova pro vdovy a staré lidi, nemocnice a samozřejmě škola. Ulice v redukcích měli pravoúhlý charakter.⁷⁷ Redukce se sice stávaly samostatnými jednotkami v oblasti hospodářství, ale bez místních trhů by jejich existence neměla příliš dlouhého trvání.⁷⁸

Dohromady všechny redukce tvořily konfederaci, v jejímž čele stál superior. Ten na ně dohlížel a byl podřízen generálovi. Každý rok odváděli

---

⁷³ KALISTA, Zdeněk.: *Cesty ve znamení kříže*, Praha 1947.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ KŘÍŽOVÁ, Markéta., *Ideální město v divočině*, s. 135.

⁷⁶ OPATRŇY, Josef., *Objevitelé, dobyvatelé, osadníci*, s. 63.

⁷⁷ NOVOTNÁ, Eva *Čeští jezuité, cestovatelé a objevitelé*, s. 18.

⁷⁸ KŘÍŽOVÁ, Markéta., *Ideální město v divočině*, s. 170–171.

osady daně do Madridu. Španělský král do jejich chodu nesměl zasahovat, pouze v případě války mohli být muži z osad naverbováni.⁷⁹

Život v misii probíhal následovně: indiáni byli svoláváni v pět hodin ráno do kostela na mši doprovázenou zpěvy a hudbou.⁸⁰ Posléze se vydali pracovat. Práce byla pojata jako rituál spojený opět s hudbou. Indiáni za znění hudby obdělávali pole, káceli stromy, ale i jedli.⁸¹ Děti těchto domorodců pak byli rozřazováni do dílen, kde se učili různým řemeslům. Každá redukce se vyznačovala jinými dovednostmi. Redukce Loreto, vynikala dřevorezbu, San Juan Bautista byla známá pro skvělé hudební nástroje atd.⁸² Ke každodenní činnosti patřily také výpravy do okolních misijních stanic. František Boryně o mezi misijních cestách napsal: „*Píši tento dopis s pochroumanými silami, které podlomila dlouhá tvrdá cesta. ...Poslední měsíc jsem se odebral do území Mobima a zde jsem putoval od jednoho kmene k druhému...*“⁸³

Mezi 16. a 18. stoletím probíhalo v Jižní Americe něco nového a s tím samozřejmě přicházely také konflikty. Střet dvou zcela různorodých civilizací a kultur s sebou nesl problémy každý den. A i přesto, jak se misionářům dařilo, nastaly chvíle, kdy na domorodce hleděli pohrdavě. Lze totiž říci, že Evropané měli vůči indiánům pocit nadřazenosti, ale zároveň pro ně byli jako děti. Zde stojí za zmínku poznámka Jindřicha Václava Richtera: „*Tito indiáni jsou pošetilá zvířata, poněvadž nikdy nepoznala žádného knížete. Synové vládnou tu rodičům a trýzní je, naproti tomu rodiče zabíjejí děti, rodí-li se jim děvčata a ne chlapci, i ženy, jsou-li liknavé v rození dětí. Děti zabíjejí takto: Udělají díry, ve kterých je zahrabou, ty pak posypou popelem, a to považují za projev mateřské lásky. Není-li tu matky, svěřuje se zabítí dítěte kterékoli jiné ženě; chopí-li dítě za nohy, hodí-li je do řeky*

---

⁷⁹ Kol. autorů, *Čeští jezuité, cestovatelé a objevitelé*, s. 18.

⁸⁰ FÜLOP-MILLER, René, *Moc a tajemství jezuitů*, s. 342.

⁸¹ CHALUPA, Jiří, *Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*, s. 55.

⁸² FÜLOP-MILLER, René, *Moc a tajemství jezuitů*, s. 344–345.

⁸³ KALISTA, Zdeněk. (ed.), *Cesty ve znamení kříže*, s. 101.

a zapěje-li nad ním za hlučného smíchu nenni, má za to, že vykonala dobrou práci. Považují za svou zbožnou povinnost rozervat svoje drahé jako skopce a se všemi přáteli je sníst. Kostí jejich pak spálí a popel, smíšený s jakýmsi vínem, za nářku vypijí. Konečně pořádají po plných osm dní pitky, ožerou se, pomazou tváře černou barvou, a tak s kvílením oplakávají svoje mrtvé."⁸⁴

3.8.1 Osudy českých misionářů po vypuzení

Vyhnaní jezuité mohli skončit buď ve vězení, nebo zpět ve vlasti. Někteří se během deportací dokonce ztratili a nikdy nebylo zjištěno, kam zmizeli. Jan Nepomuk Erlacher z Chomutova působil dvanáct let na souostroví Chonos, odkud byl deportován do věznice v Cádizu. Po propuštění se po něm sléhá zem.⁸⁵ Josef Unger byl vyhnán do Portugalska, kde strávil ve vězení osmnáct let. Když byl propuštěn, vrátil se do české provincie a nakonec zemřel v Chebu.⁸⁶ Florián Baucke se po dvou letech v Cádizu vrátil do své vlasti a působil ve Znojmě, Olomouci, Jindřichově Hradci. Napsal knihu o Mocobiích.⁸⁷ Po vyhnání se tedy více než sedmdesát jezuitů navrátilo zpět do české provincie a až do roku 1773 zde mohli působit.⁸⁸

3.9 Významní čeští členové jezuitského řádu

Bohuslav Balbín (1621-1688) – historik, kněz, pedagog, literát. Je považován za obhájce českého jazyka. Patří mezi významné osobnosti

---

⁸⁴ KALISTA, Zdeněk.: *Cesty ve znamení kříže*, Praha 1947.

⁸⁵ BOROVIČKA, Michael., *Cestovatelství*, s. 253–254.

⁸⁶ NOVOTNÁ, Eva. *Čeští jezuité - cestovatelé a objevitelé: katalog výstavy k 450. výročí příchodu jezuitů do Prahy*. Praha: Geografická knihovna PřF UK, 2006, s. 23, 25; ČORNEJOVÁ, Ivana, RICHTEROVÁ, Alena. *Jezuité a Klementinum*. Praha: Národní knihovna ČR a Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, 2006., s. 052.

⁸⁷ KYBAL, Vlastimil., *Po československých stopách v Latinské Americe*, s. 37.

⁸⁸ BOROVIČKA, Michael., *Cestovatelství*, s. 241.

baroka v Čechách. Jako misionář působil převážně v tuzemsku a na katolickou víru údajně obrátil 1500 mužů.⁸⁹

Jindřich Václav Richter (1653-1696) - Působil v povodí Amazonky společně se Samuelem Fritzem. Zakládal redukce, které se dočkaly svého největšího rozkvětu v Paraguayi. Známe je té díky svým dopisům, které posílal do českých zemí.

Samuel Fritz (1654-1725) – cestovatel a kartograf. Jeden z nejvýznamnějších jezuitských misionářů. Působil v Jižní Americe, kde založil 41 redukci. Zhotovil první mapu Amazonky.

Antonín Koniáš (1691-1760) – kazatel a misionář. Vynikal v rámci rekatolizace. Je znám pro pálení protestantské literatury.

Josef Dobrovský (1753-1829) – kněz, historik, filolog. Zakladatel slavistiky v Čechách. Výrazně se podílel na záchraně českého jazyka svými filologickými pracemi. Jako lingvista rozpoznal existenci jazykové skupiny indoevropské.

František Šilhan (1905-1985) – doktor teologie, filozofie a pedagog. Provinciál české provincie jezuitského řádu. Roku 1950 byl zatčen v rámci procesu Machalka a spol. a odsouzen na 25 let.

Tomáš Špidlík (1919-2010) – teolog, kněz a kardinál. V roce 1998 byl Václavem Havlem vyznamenán za zásluhy o demokracii a lidská práva, řádem T.G. Masaryka. Během svého života získal řadu dalších ocenění a vyznamenání.

---

⁸⁹ Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://archive.org/stream/ottvslovnknauni33ottogoog#page/n165/mode/1up>.

3.10 Současná působišť české jezuitské provincie

Praha – V Praze sídlí jezuité v raně barokním kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí.

Brno – V Brně působí jezuité při barokním kostele Nanebevzetí Panny Marie v Jezuitské ulici.

Děčín – Děčínská rezidence se nachází v ulici Vítězství v areálu Palme. Také se zde nachází křesťanská základní škola Nativity.

Hostýn – Svatý Hostýn je významné mariánské poutní místo nacházející se na střední Moravě, ve Zlínském kraji a spadá pod Olomouckou arcidiecézi.

Kolín – kolínský jezuitský exerciční dům se nachází v raně barokním kapucínském klášteře v Kutnohorské ulici.

Olomouc – jezuité Olomouci sídlí v rezidenci sv. Jana Ogilvie při kostele Panny Marie Sněžné v ulici Křížkovského. Také se zde nachází Centrum Aletti Velehrad-Roma. Toto místo je studijní a kulturní centrum českých jezuitů.

Velehrad – Velehrad je farností olomoucké arcidiecéze. Působí zde dvě řehole. Jezuité zajišťují správu a chod baziliky.

Ružomberok – zde sídlí společný Česko-Slovenský noviciát.

4 Vlastní práce

4.1 Misie s nejvyšším počtem jezuitů

Nejvíce českých jezuitů působilo v Mexiku, kde se postupně vystříдалo 30 misionářů, v Paraguayi taktéž 30, na Filipíny podniklo svou cestu 20 misionářů, do Quito, hlavního města Ekvádoru se dostalo 15 členů jezuitského řádu, v Peru a Chile jich působilo 12, v Indii a Číně se snažilo prosadit své učení 9 stoupenců Tovaryšstva Ježíšova.

4.2 Současná misijní činnost nejen českých jezuitů ve světě

Členové řádu poskytovali odborné rady, především co se týče historických hledisek či demografických údajů. V pražské jezuitské rezidenci či v kostele sv. Salvátora jsem oslovila několik jezuitů. Elektronickou poštou jsem byla v kontaktu s dalšími členy řádu. Zjištěno bylo, že misijní činnost českých jezuitů je značně omezena, neboť počet členů jezuitského řádu v České republice dosahuje jen velmi malého počtu. Ještě donedávna působil na misii v Bolívii P. Jan Palacký SJ. Nyní však, v souvislosti s českými jezuiti, probíhá pouze misie v Indii. Z tohoto důvodu byli tedy vybráni dva respondenti, kteří se misie v Indii, přímo účastnili. Pro rozmanitost odpovědí a názorů či pohledů, byl vybrán jeden respondent přímo z řad členů řádu a jeden pouze sympatizující s jejich činností.

4.2.1 Misie v Manvi

Manvi je město ležící v okrese Raichur v indickém státě Karnataka. Okres Raichur je jedním z nejzaostalejších částí v severní Karnatace. Rozlohou pokrývá 14.000 čtverečních kilometrů povrchu země. Je dělen na pět okresů. V okrese Raichur District se dostává vzdělání pouze 25 procentům místního obyvatelstva. Chybí zde veřejná doprava, komunikační síť, rozvod vody a elektřiny. Což má rozhodující dopad na průmysl, který se oblasti ze zmiňovaných důvodů vyhýbá.

Lidé zde žijí ve veliké chudobě a denně zápolí s těžkými existenčními podmínkami. Hlavním cílem této misijní stanice, je umožnit místním dětem alespoň základní vzdělání a tím navýšit jejich šance na budoucí povolání, včetně zlepšení životních podmínek obyvatel. Jako zásadní se ukazuje nutnost naučit děti anglickému jazyku, který je v současné době zásadní pro získání práce v Indii.

Misijní stanici založili jezuité z jižní Indie, kteří se věnují lidem žijícím v tragických podmínkách. V Indii existují tzv. nedotknutelní. Tito lidé nesmějí na náměstí, do chrámu, dokonce ani sedět na místech určených pro vyšší kastu. Právo na minimální vzdělání sice mají, ale využít ho mohou, pouze pokud na něj mají prostředky a svůj čas nemusí již od dětství trávit na poli kvůli obživě. Stát se o tuto oblast nezajímá a nepodporuje ji. I státní nezájem podpořil rozhodnutí jezuitů, zakládat již před několika desetiletími misie mezi chudými lidmi, o které nejeví nikdo zájem. Dalším problémem je, že tito zanedbaní lidé už nevidí potřebu snažit se pomoci svým dětem ve vzdělávání. Jejich děti pak musí od útlého věku pracovat za nízký plat, stejně jako jejich rodiče a šance na vzdělání mizí. Misionáři vidí jako jedinou cestu pro zlepšování tamní situace pomoc rodičům. Nejdříve v budování lepších domů, ze kterých následně budou posílat své děti do školy. Děti jsou umisťovány do internátů, aby byly vytrhovány z neblahého prostředí a motivovány ke studiu. Indičtí jezuité se misijními stanicemi snaží nalézt východisko k zanedbatelnému problému dětské práce, zejména na venkově.

Misii v Manvi Taluk vede P. Eric Mathias SJ a na toto místo se vydal v roce 2008 tým čtrnácti misionářů z Čech. Hlavním cílem jejich cesty byla stavba dívčího internátu. Důvodem samotné stavby byl fakt, že v Indii a především v jejích neglobalizovaných prostředích, mají ženy nelehké postavení. V některých případech může přístup k tomuto postu/postavení dojít až tak daleko, že narození dívky je považováno za rodinné prokletí.

4.2.2 Výsledky rozhovorů

Na základě stanoveného cíle byli osloveni dva respondenti, kteří mají s danou problematikou vlastní zkušenost. Dotazovaní souhlasili s poskytnutím odpovědí na položené otázky pod podmínkou anonymity. Použita byla metoda polo-standardizovaného rozhovoru, který se skládal z 8 otázek týkajících se misie, které byli daní respondenti účastníky. Respondenti se v roce 2008 zúčastnili výpravy do misijní stanice v indickém Manvi. Byli členy čtrnáctičlenné výpravy, která pomáhala se stavbou dívčího internátu, jak bylo již zmíněno výše. Prvním respondentem (dále respondent 1) byla žena pocházející z Vysočiny, ve věku 34 let, a jelikož jezuité nemají ženskou větev řádu, není členkou jezuitského řádu. Druhým respondentem (dále respondent 2) byl muž pocházející z Prahy, ve věku 42 let, který je členem řádu od roku 1995. Misie v Manvi je ideálním příkladem misijní činnosti jezuitského řádu v současnosti.

Na otázku, co bylo náplní projektu, kterého se účastnil/a a jak se k němu dostal/a, resp. co bylo tím impulsem k odjezdu, odpověděl respondent 1: *„Toužila jsem po setkání s lidmi, kteří nemají na výběr žít jinak než v chudobě. Ale chtěla jsem zároveň tvořit něco užitečného, nebýt pouhou turistkou. Přihlásila jsem se tedy do projektu organizovaného slovenskými jezuity ve spolupráci s českými, kteří umožňovali 5 týdnů v Indii pomáhat na výstavbě dívčího internátu a učit místní děti anglickému jazyku. Což bylo hlavní náplní výpravy. Z Česka jsme odjeli 4 a ze Slovenska jich jelo 10, takže dohromady nás bylo 14. Už půl roku předem jsme se připravovali a uskutečňovali sbírky. Ve výsledku jsme vybrali přes 600.000 Kč.“*

Z odpovědi prvního respondenta vyplývá, že lidé mají o jezuitské misie stále zájem, jak tomu bylo například už v 17. století. Tehdy byli lidé z misíí nadšeni, ale spíše z důvodu něčeho nového než z důvodu pomoci jiným, jak je tomu dnes.

Proč byla misie v Manvi vůbec založena a co je hlavní činností jezuitů v této misii, odpovídá respondent 2: „*V Indii je velkým problémem kastovní systém⁹⁰, který vytváří značnou nerovnováhu a nespravedlivost. Na nejspodnější příčce stojí v tomto systému tzv. nedotknutelní, jelikož jsou z kastovního systému v podstatě vyřazeni úplně. Ostatní je považují za nečisté, takže dostávají jen tu nejhorší práci a ve většině případů nemají možnost vzdělání, a to dokonce i kdyby na to měli peníze.*

Tato misie byla založena indickými jezuitami bojujícími proti kastovnímu systému, který oficiálně je zrušen, ale i přesto nadále funguje. Asi hlavně proto, že byl dlouho součástí místní kultury. Manvi je nejhorší oblastí v tomto ohledu, proto se pro ni jezuité rozhodli. Jejich názor je, že jediná možnost, jak nedotknutelným pomoci, je poskytnout jim vzdělání. Misie má i své heslo: „vzdělání znamená osvobození.“

Z tohoto plyne, že misijní činnost jezuitů je potřebná stejně tak jako v minulosti, ne-li dokonce více. Vzhledem k vývoji společnosti, kdy část lidstva, se dle měřítek vyspělých kultur, stále posouvá dopředu, zatímco druhou část nechává ladem, vzniká téměř nevyplnitelná propast mezi těmito dvěma póly. Jezuité jsou jedni z těch, kteří se snaží s tímto problémem vypořádat. Pro mnoho lidí tak může intervence v podobě misijní pomoci, znamenat velice zásadní a pozitivní ovlivnění dosavadního i budoucího života. A to jak pro pomoc přijímající, tak pro pomoc poskytující osobu.

Primární cíl misie v Manvi tedy zahrnuje pomoc nedotknutelným prostřednictvím vzdělání. Otázku, co se zde již zdařilo vybudovat a jaké jsou další záměry, zodpověděl respondent 1: „*Misie existuje od roku 2000. Když jsme tam byli my, byla na odkoupeném obrovském pozemku vybudována*

---

⁹⁰ Kastovní systém je systém, kterým jsou v Indii lidé děleni do čtyř vrstev, tzv. kast na základě různotvárnosti založené na duchovním vývoji. Prvně bylo toto rozdělení popsáno v Rgvédu, jako čtyři součásti těla věčného puruší (ústa, paže, stehna, chodidla). Později se tyto tvrzení přenáší na společnost, která uznává upanišady, které tvrdí, že Brahmá je stvořitel vesmíru a z těchto součástí vytvořil čtyři společenské vrstvy: 1. bráhmany (kněze) z úst, 2. kšatrije (válečníky) z paží, 3. vaišji (řemeslníky, zemědělce, obchodníky) ze stehen, 4. šúdry (služebníky a dělníky) z chodidel. Oficiálně je kastovní systém zrušen, v lidech je ale zakořeněn stále.

škola pro 700 dětí.⁹¹ Také internát pro 170 dětí, které ho potřebují nejvíce. O děti je zde výtečně postaráno. Dále je zde budova sloužící jako zdravotní středisko pro tyto děti a jako společný prostor pro jezuitu. My jsme začali stavět druhý internát, určený jen pro dívky. V tom původním pak budou jen chlapci. Kvůli větší samostatnosti stanice a zlepšení schopnosti dětí ve správném hospodaření, je nedaleko od školy prostor pro pěstování rýže, ovoce a pro chov domácích zvířat.

K dalším záměrům a plánům. No ty jsou veliké. Děti, které jsou nyní v posledních ročnících základní školy, už by měli brzy postoupit na střední školu. Ta by měla být dobudována zanedlouho a vzdělání zde zakončeno by mělo být něčím jako maturitou. Kromě střední školy se plánuje ještě učiliště. P. Eric Mathias realizuje projekty i v dalších okolních obcích. Vše samozřejmě závisí na financích. Značná část pochází z Evropy, především z Anglie, Itálie, Španělska, ale nezanedbatelná podpora už pochází i z České republiky a Slovenska.“

Z informací od prvního respondenta je patrné, že misie je velice úspěšná. Že jezuité tzv. drží krok s dobou a přizpůsobují se požadavkům dnešního světa, tzn. kladou důraz na vzdělání v takové úrovni, která je obecně vyžadována. Přitom ale nezapomínají na své původní způsoby misionářské činnosti, které spočívají v jistém přizpůsobení se prostředí.

Běžný den na misii v Manvi popsal respondent 2: „*My jsme byli ubytováni na internátu s dětmi. Měli jsme tedy program dost napojený na ně. Děti měli budíček v 5:30, následovala ranní hygiena, úklid a poté 45 minut studia. My jsme mohli vstávat později, ale v 7:00 jsme se všichni sešli na bohoslužbě. Pak byla snídaně, po které my jsme šli pracovat na stavbě internátu a děti odešly do školy. V 16:00 hodin končila dětem škola a nastávala doba, kdy jsme se s nimi učili angličtinu. Tu žáci zdejší školy ovládají lépe než děti u nás, protože veškerá výuka zde probíhá v angličtině už od první*

---

⁹¹ V roce 2010 už měla škola 1250 dětí ve věku mezi 4 a 16 lety.

třídy. Kromě svého rodného jazyka, kterým je kannadština, se dále učí ještě hindštině. S tím, že každý z jazyků má jiný druh písma. Takže nic snadného.

Večer probíhala osobní hygiena a děti si samy praly oblečení, které ten den měly na sobě. Poté probíhalo ještě studium a vypracovávání domácích úkolů. To bylo úspěšně přerušováno večerí a výpadky proudu. Po 22:00 hodině byla večerka.“

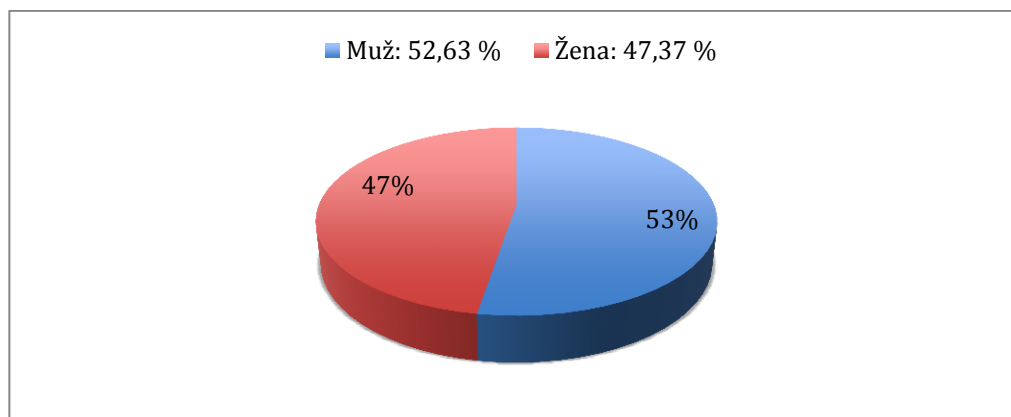
Je patrné, že stejně jako jsou jezuité přísní sami na sebe, tak jsou důslední i k druhým. Běžný den se svou náročností o mnoho neliší od misí v minulosti.

4.3 Dotazníkové šetření

4.3.1 Identifikace dotazovaných – zkoumaný soubor

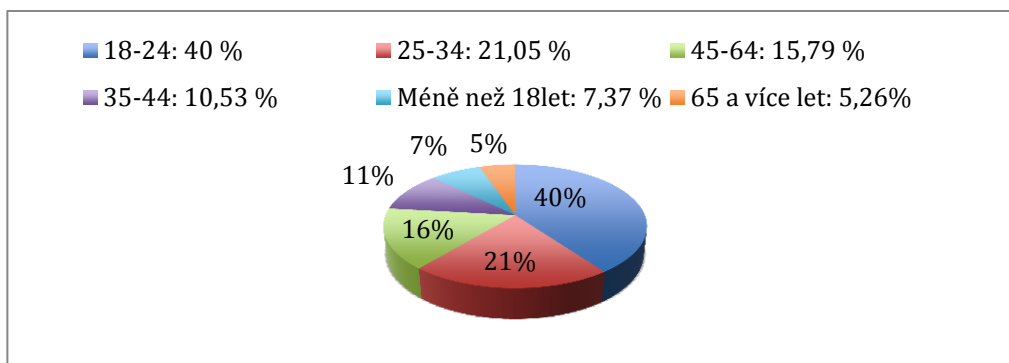
Základní zkoumaný soubor obsahoval 95 respondentů. Složení reprezentativního vzorku dle dílčích identifikačních znaků – pohlaví, věku, povolání a vzdělání je uvedeno v následujících grafech.

Graf č. 1: Složení zkoumaného souboru z hlediska pohlaví respondentů

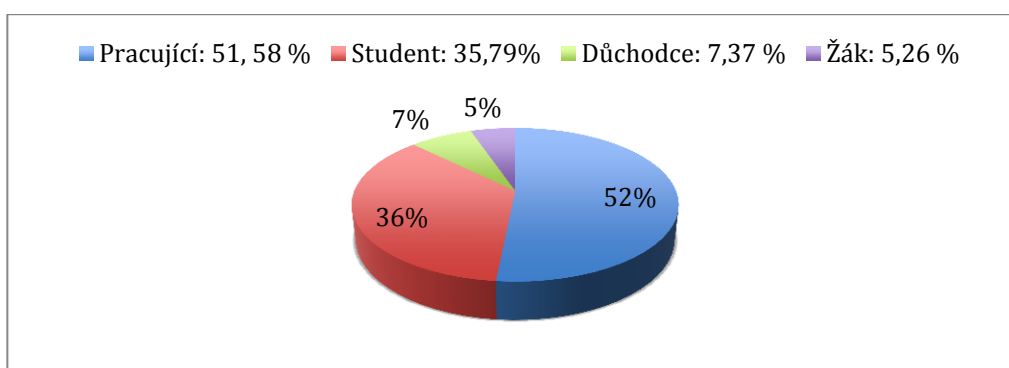
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 2: Složení zkoumaného souboru z hlediska věku respondentů

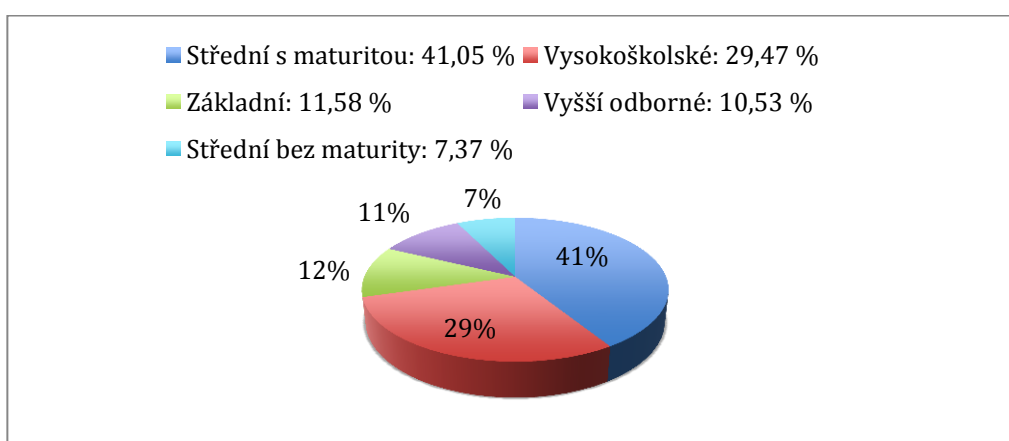
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 3: Složení zkoumaného souboru z hlediska povolání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 4: Složení zkoumaného souboru z hlediska vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

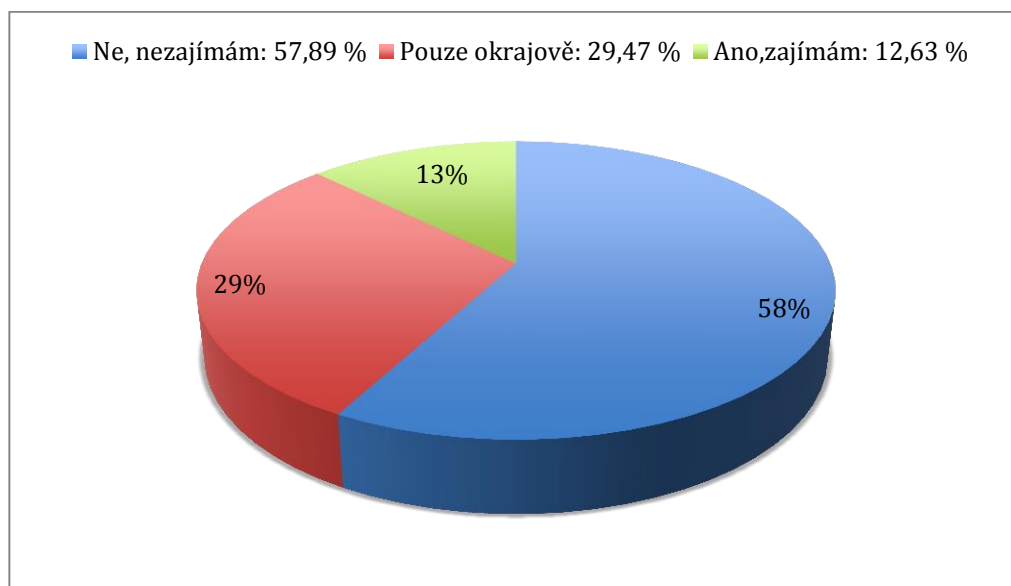
4.3.2 Výsledky dotazníkového šetření

K této části výzkumu byl užit dotazník. Respondenti odpovídali na celkem 14 otázek. U každé byla právě jedna možná odpověď.

Otázka č. 1: **Zajímáte se o misijní činnost?**

Tuto otázku zodpověděli všichni respondenti. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 5: Zájem respondentů o misie jako takové

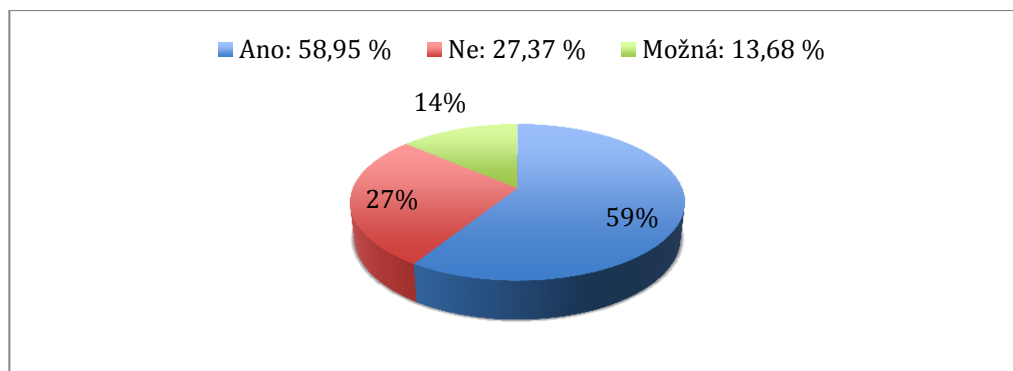
Zdroj: vlastní zpracování

Z odpovědí respondentů lze usuzovat, že všeobecný zájem o misijní činnost, ať už jakoukoli, není příliš vysoký. Což značí první změnu oproti misiím v minulosti, kdy lidé byli z misí nadšeni a jevíli o ně zájem.

Otázka č. 2: **Říká vám něco pojem jezuitské misie?**

Tato otázka byla zodpovězena všemi respondenty. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 6: Povědomost o jezuitských misiích

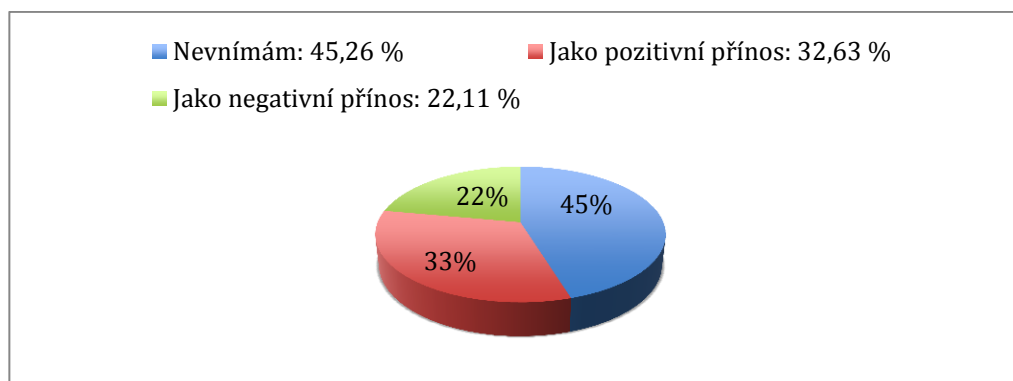
Zdroj: vlastní zpracování

Znalost pojmosloví jezuitské misie je na tom podstatně lépe, nežli samotný zájem o misijní činnost. Necelých 60 % respondentů odpovědělo, že znají tento pojem.

Otázka č. 3: **Jakým způsobem vnímáte pojem jezuitské misie?**

Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 7: Vjemy z jezuitské misijní činnosti

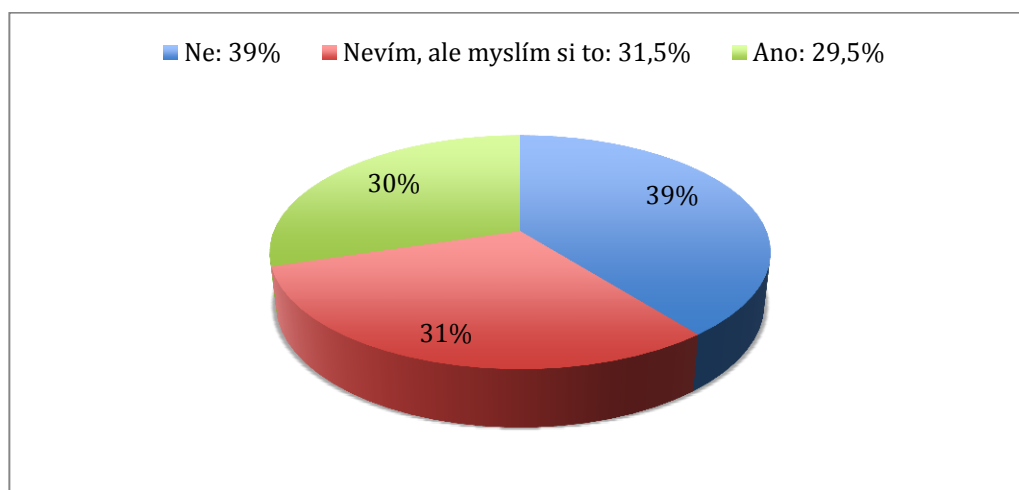
Zdroj: vlastní zpracování

Většina dotazovaných odpověděla, že na jezuitské misie nemají vlastně žádný názor. Nevnímají je ani jako pozitivní přínos, ani jako negativní. Což opět ukazuje na odlišnosti oproti minulosti. V 17. století byly misie brány jako velice pozitivní přínos.

Otázka č. 4: Víte o tom, že čeští i zahraniční jezuité vysílají své misionáře i dnes?

Na tuto otázku odpověděl každý respondent. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 8: Povědomí misijní činnosti v současnosti

Zdroj: vlastní zpracování

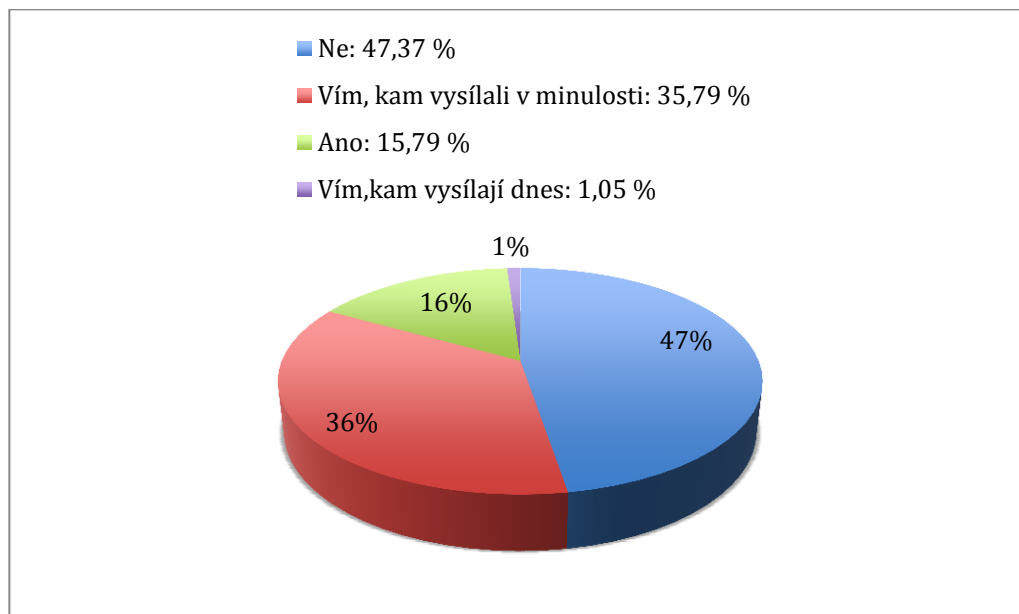
Zde většina respondentů zaškrtnla odpověď ne. Odpovědi nevím, ale myslím si to a Ano jsou na tom zhruba stejně. Z toho lze usuzovat, že vzhledem ke grafům předešlým, kde se ukázalo, že zájem lidí o misie není valný, tak i povědomí o faktu, že jezuité i dnes vysílají misionáře, není veliké.

Otázka č. 5: Víte, kam čeští jezuité vysílají své misionáře dnes a kam vysílali své členy řádu v minulosti?

Otázka byla zodpovězena každým respondentem. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 7: Znalost destinací jezuitských misí

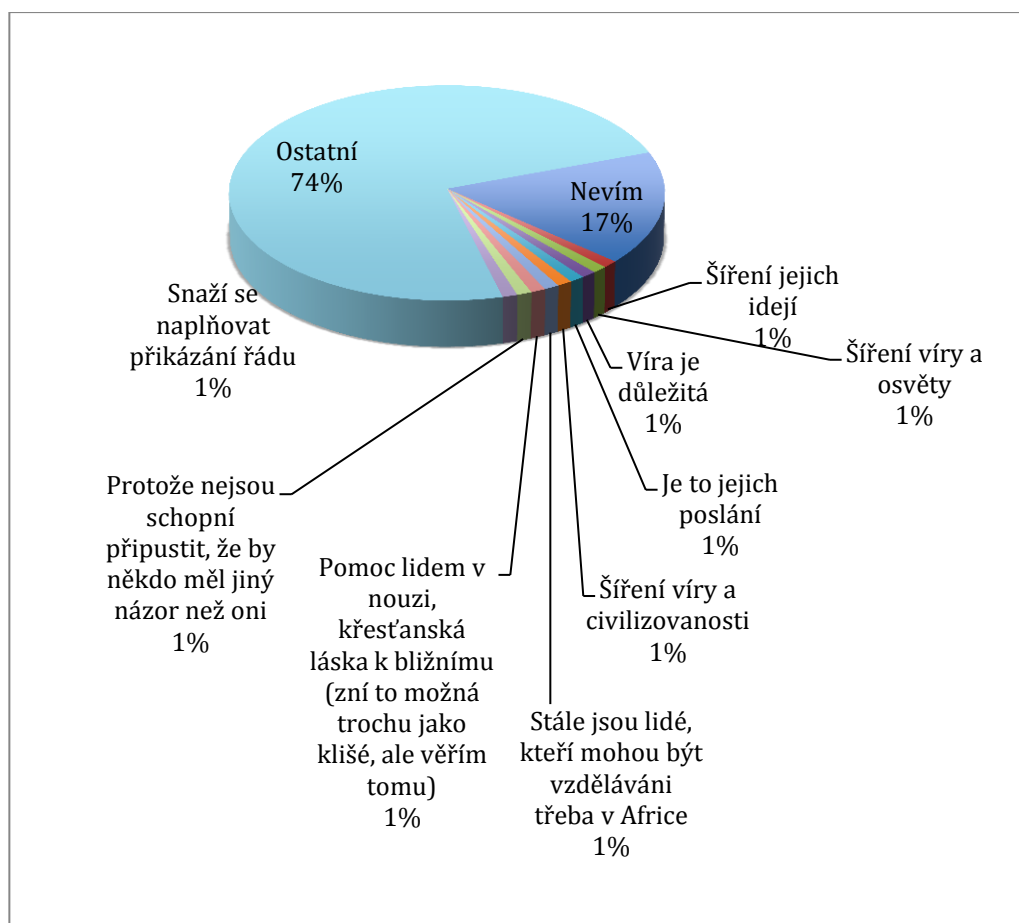
Zdroj: vlastní zpracování

Obecně znalost respondentů o destinacích jezuitských misí neprokazuje přílišnou vzdělanost v tomto ohledu. Nicméně informovanost o místech, kam byli misionáři vysíláni dříve, převyšuje výrazně znalost o misiích v současnosti.

Otázka č. 6: Proč jezuité stále podnikají misie?

Zde měli respondenti napsat svůj názor. Na otázku odpověděli všichni. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 8: Názor respondentů na současné misie

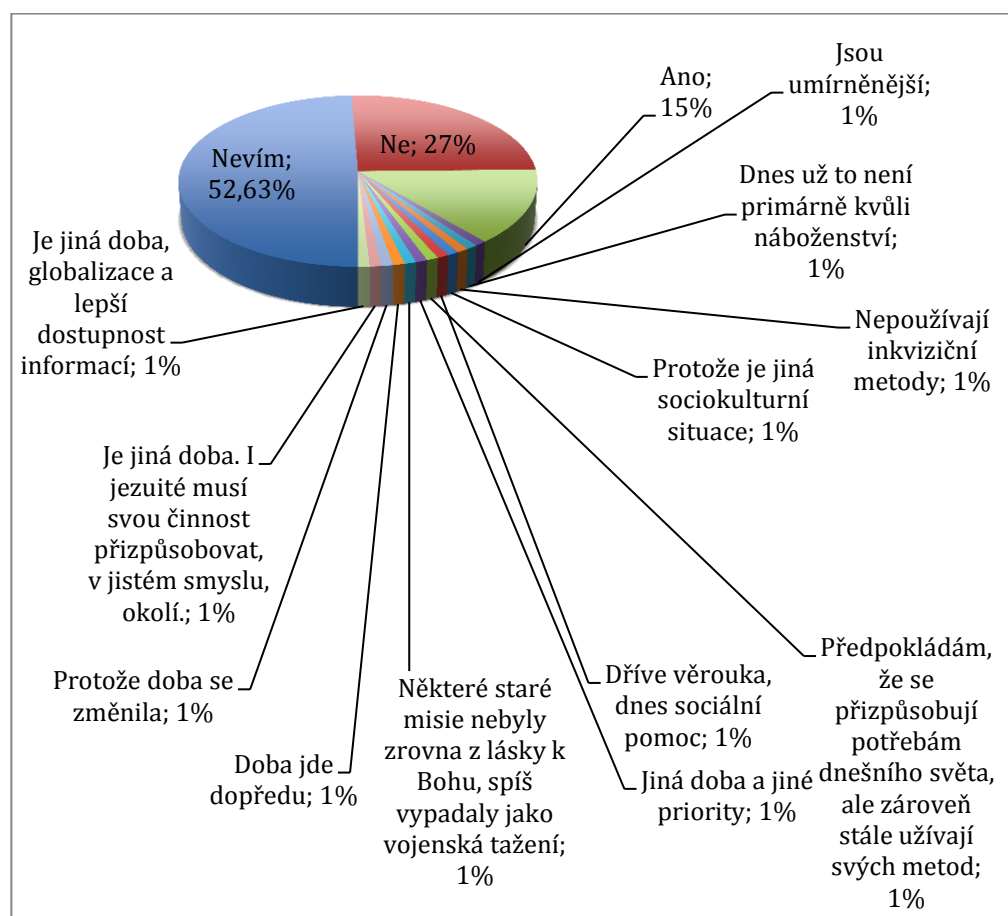
Zdroj: vlastní zpracování

Šestá otázka zněla, proč jezuité stále podnikají misie. 17% respondentů odpovědělo, že neví, proč tomu tak je. Zbýlých 83% odpovědí tvořilo mnoho obsáhlých názorů. V grafu jsou tak znázorněny ty odpovědi, které i když jinými slovy, nejvíce se shodovaly v obsahu. Shrnutím, respondenti si tedy myslí, že misie se stále podnikají, protože se jezuité snaží naplňovat příkázání řádu, pomáhat lidem, kteří to potřebují, šířit víru a civilizovanost.

Otázka č. 7: Myslíte, že se dnešní a dřívější cíle jezuitských misí výrazně liší?

U této otázky měl být vypsán názor dotazovaných na rozlišné cíle misí, pokud se tedy vůbec liší. Otázku zodpověděl každý z respondentů. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 9: Vlastní názor na cíle misí

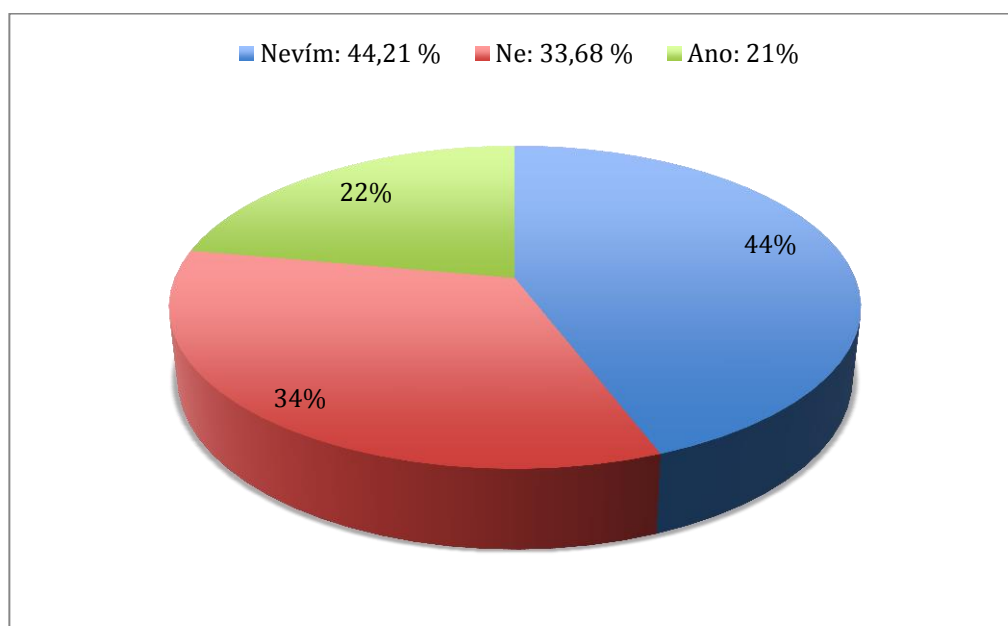
Zdroj: vlastní zpracování

Více jak 50% respondentů uvedlo, že neví, zda se současné a minulé cíle liší. Necelých 30% pak uvedlo, že se cíle neliší. Nejvíce dotazovaných však zastává názor, že s vývojem civilizace a technickým pokrokem se mění i postoj jezuitů k misím a jejich primárním cílům.

Otázka č. 8: Bylo cílem jezuitských misí vždy jen šíření katolické víry a vzdělání?

Otázka byla zodpovězena každým respondentem. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 10: Byly misie podnikány pouze pro šíření katolické víry a vzdělání

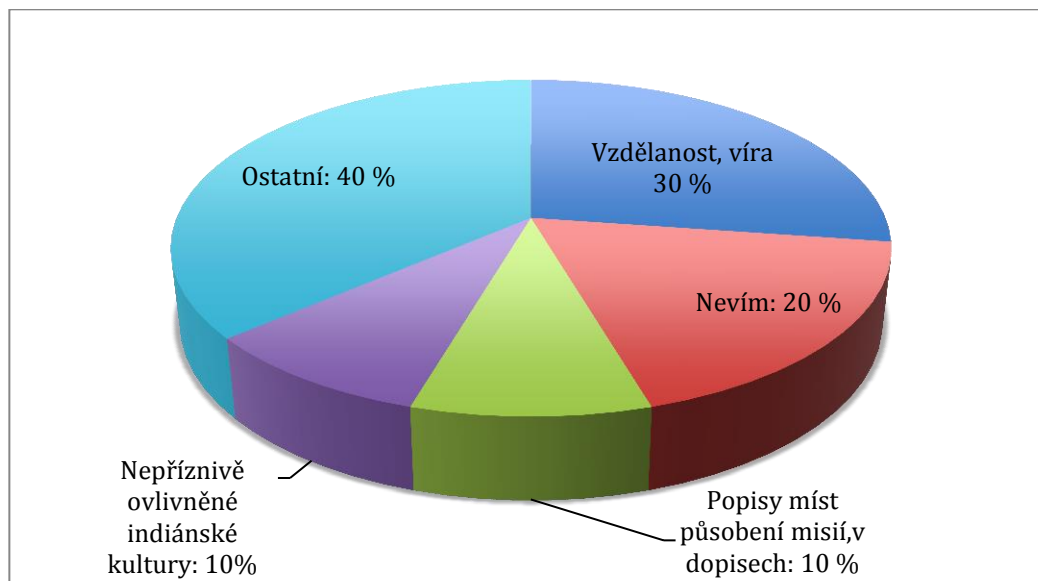
Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto otázku odpověděla většina respondentů, že nemá povědomí o účelech jezuitských misijních nasazení. Toto zjištění tedy poukazuje na fakt, že misijní činnost je v současnosti nedostatečně propagována. I přes to, že jezuité se aktivně zapojují do problémových oblastí ve světě a oni sami tvrdí, že se zaměřují na média a tisk, zjevně to v tomto měřítku nestačí.

Otázka č. 9: Jaký odkaz zanechaly ve světě jezuitské misie?

V této otázce měli respondenti vypsát, co jezuitské misie světu zanechaly. Otázka byla zodpovězena každým respondentem. Odpovědi jsou zpracovány v následujícím grafu.

Graf č. 11: Odkaz jezuitských misí

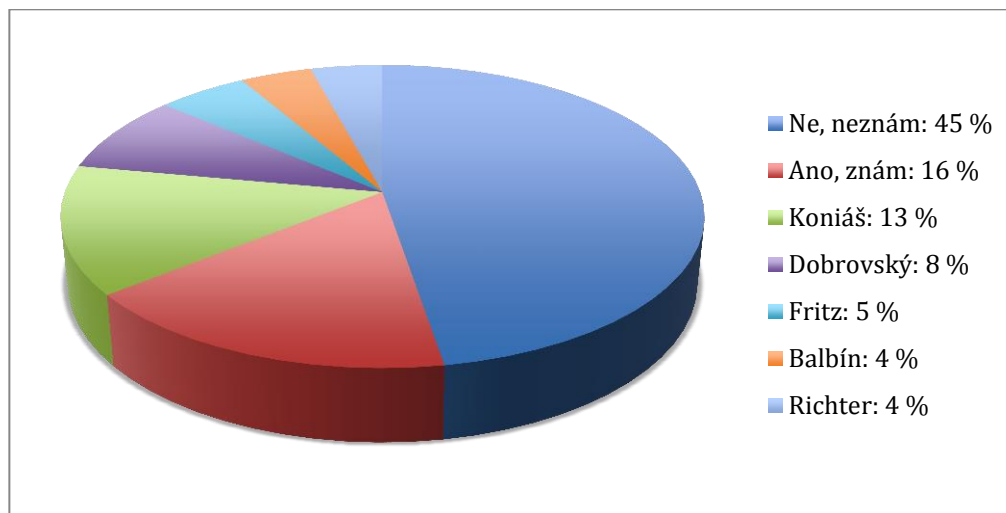
Zdroj: vlastní zpracování

Na 30% respondentů odpovědělo, že odkazem jezuitských misí je vyšší úroveň vzdělání i v místech, kde není kultura (z evropského hlediska) natolik vyspělá, a také zapříčinily christianizaci mnoha obyvatel, například v Jižní Americe. 20% dotazovaných dále uvedlo, že nemají povědomí o tom, jaký odkaz misijní činnost jezuitů zanechala. Nakonec 10% dotázaných zmínilo, že odkazem jsou popisy destinací, ve kterých misie probíhaly. Lidem jsou zanechány prostřednictvím dopisů, které misionáři na svých cestách psali. Jiní uvedli, že po jezuitských misiích zbyly pochroumané indiánské kultury. Zbýlých 40% odpovědí zahrnovalo velice obsáhlou škálu informací, které se obsahově víceméně shodovali s již zmíněnými.

Otázka č. 10: **Znáte nějaké významné české jezuity? Které a v jakých činnostech vynikli?**

U poslední otázky měli dotazovaní napsat, jaké znají významné české jezuity, pokud vůbec znají, a v čem tyto jezuité vynikali.

Graf č. 12: Významní čeští jezuité

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce dotazovaných vypovědělo, že žádné významné české jezuity nezná. Už tento fakt je alarmující. Neboť značí, že povědomost lidí o historii je tedy velice nízká. Přitom jezuité jsou i se svými misemi z historického hlediska nezanedbatelní. 16% respondentů dále napsalo, že jsou si vědomi existence jezuitů v Čechách, ale žádné jméno neuvedli. Toto zjištění opět poukazuje na fakt, že v současnosti je na historii v oblasti vzdělávání, kladen malý důraz. Také je patrné, že lidé zkrátka a o misijní činnost nejeví zájem. K čemuž zajisté přispívá celková globalizace a již zmíněný vývoj lidstva.

Jako nejznámější český jezuita, se jeví Antonín Koniáš, u kterého bylo nejčastěji podotýkáno doslova pálení knižních děl. Druhým nejčastěji zmiňovaným je Josef Dobrovský, kterému respondenti přisuzovali naopak zasazení se o záchranu české literatury. Třetím významným českým jezuitou je Samuel Fritz. U toho dotazovaní uvedli, že jim znám díky mapě Amazonky. Nakonec byli uvedeni Bohuslav Balbín a Jindřich Václav Richter.

4.4 Demografické údaje v souvislostech

Při zrušení Tovaryšstva Ježíšova v roce 1773 tvořilo českou provincii 1125 stoupců. Její následná obnova úzce souvisí s obnovením provincie v Rakousku, neboť čeští jezuité spadali až do roku 1919, kdy byla zřízena samostatná československá víceprovincie, pod rakouskou. V roce 1870 bylo v rakouské provincii 19 českých jezuitů. Zcela samostatně začala česká provincie po 166 letech působit až v roce 1939, po osamostatnění Slovenska.

Těsně před válkou se řád zaměřuje především na školství a tisk. Roku 1939 měli jezuité kromě misijních oblastí 15 univerzit, 421 vyšších a středních institucí, na nichž vyučovalo 3683 jezuitů a kde se vzdělávalo 138 307 žáků. Do oblastí misijních patřilo v roce 1938⁹² dalších 15 ústavů vysokoškolského typu, které navštěvovalo 8 580 studentů, 169 středních škol s 51 734 žáky, 95 škol průmyslových pojímajících 4 499 žáků, dále 7 817 škol nižších, kam docházelo 375 054 žáků. Také fungovalo 25 tiskáren a 115 periodických časopisů.⁹³

V 50. letech 20. století byla všem řádům zakázána činnost. Perzekuce zejména v podobě internace, vězení či zařazení do pomocných technických praporů postihly kněze či laiky vystupující aktivně proti komunistickému režimu. Čtyřicet let tohoto režimu mělo za následek výrazné snížení počtu jezuitů v Čechách. Z 215 jezuitů v roce 1950 se jejich počet v roce 1990 snížil na 122. A od té doby se tento stav ještě snížil. V roce 2005 dosahoval počet českých jezuitů na pouhých 88.⁹⁴

---

⁹² Roku 1938 bylo jezuitů vydáno 2 468 knih a brožur a podobné počty si drží každým rokem (až dodnes). Během čtyř století vydali přibližně 120 000 knih o teologii, vědě, dějinách a další... Pod správu řádu spadá i 21 astronomických observatoří/pozorovacích stanic a meteorologických stanic.

⁹³ V roce 1936 bylo na vatikánské výstavě 1 112 periodických časopisů, z nichž 26 bylo věnováno všeobecnému vzdělání, 152 vyššímu vzdělání, 77 misijní činnosti, 261 koleji řádu a 596 katolické výchově.

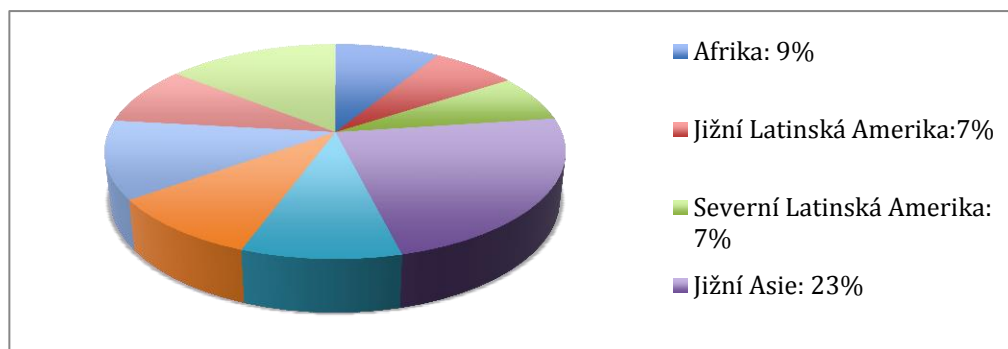
⁹⁴ AMBROS, Pavel. *Dědici i tvůrci. Jezuité v Českých zemích v letech 1851-2005*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2006-3/Dedici-i-tvurci-Jezuited-v-Ceskych-zemich-v-letech-1851-2005.html>.

Demografické údaje od roku 2007

K datu 1. ledna 2007 měl řád 19.216 členů. Z toho: 13.491 kněží, 3.049 scholastiků⁹⁵, 1.810 bratři⁹⁶ a 866 nováčků. Jejich průměrný věk ke stejnému datu byl: 57.34 let; 63,40 let pro kněze, 29.89 pro scholastiky a 65,54 let pro bratry.⁹⁷

Ale k datu 1. ledna 2015 čítal jezuitský řád už jen 16.740 členů. Z toho: 11.986 kleriků⁹⁸, 2.733 scholastiků, 1.268 bratří a 753 noviců.⁹⁹ P. Mark Raper SJ v roce 2012 napsal: Naše čísla byla za posledních 40 let na poklesu, z více než 30.000 v roce 1960 na méně než 18.000 dnes. Prudké poklesy v Evropě a Severní Americe a konzistentní pokles v Latinské Americe, nebyly i přes výrazný nárůst v Jižní Asii a nárůst v Africe, vykompenzovány.¹⁰⁰

Graf č. 15: Jezuité ve světě

Zdroj: www.sjweb.info¹⁰², vlastní zpracování

⁹⁵ Studenti, kteří se připravují ke kněžství.

⁹⁶ Jezuité, kteří nejsou kněží.

⁹⁷ St. Ignatius of Loyola and the Development of the Society of Jesus. EWTN Global Catholic Television Network [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.ewtn.com/library/MARY/ignatloysj.htm>.

⁹⁸ Klerikem se rozumí kněží, pravidelně sloužící.

⁹⁹ St. Ignatius of Loyola: Founder of the Society of Jesus [online]. (PDF.) [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:

http://www.stxaviersschool.com/noti/pdf/2015/27_07_15_feast_of_st._ignatius_of_loyola.pdf.

¹⁰⁰ RAPER, Mark. *Changing to best serve the universal mission*. Jesuit Asia Pacific Conference [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://sjapc.net/content/changing-best-serve-universal-mission>.

¹⁰¹ The Jesuit Curia in Rome: The Society of Jesus in Numbers [online].

[cit. 2017-03-05]. Dostupné z:

<http://www.sjweb.info/news/prints/ensPrint.cfm?PubNumID=188&DownLang=1&publang=1>.

Po celém světě má řád v současné době zhruba 17 000 členů. Z předešlých údajů lze vyčíst, že zhruba od 50. let 20. století se řád setkává s neustálým úbytkem členů. Jednou z příčin je jistě politická situace té doby, zejména v Evropě, která má stále vliv na obyvatele těchto zemí. Dalším faktorem způsobující tento pokles je vývoj civilizace.

Za prvé: lidé už výrazně nepocítují potřebu víry a nemají takové existenční starosti jako v minulosti. Za druhé: ve většině případů nejsou již nuceni věřit. Jak již bylo zmíněno v teoretické části. Tento odstavec samozřejmě pojednává o lidech žijících ve vyspělých zemích.

Výrazný úbytek věřících, hlásících se k církvím, alespoň v České republice, dokazují údaje Českého statistického úřadu z let 2001 a 2011. Data jsou zobrazena v následující tabulce.

Tabulka 2: Úbytek věřících

Rok	2011	2001
Věřící	1 463 584	3 288 088
Věřící nehlásící se k církvi	705 368	Neprováděno v tomto roce
Bez víry	3 604 095	6 039 991
Neuvedeno	4 662 455	901 981
Obyvatelstvo celkem	10 436 560	10 230 060

Zdroj: www.czso.cz¹⁰³, vlastní zpracování

¹⁰² The Jesuit Curia in Rome: The Society of Jesus in Numbers [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:

<http://www.sjweb.info/news/prints/ensPrint.cfm?PubNumID=188&DownLang=1&publang=1>.

¹⁰³ Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu 2011. Český statistický úřad. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenska-vira-obyvatel-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-61wegp46fl>.

5 Výsledky

Stav současné misijní činnosti jezuitů je spjat s úbytkem věřících, zejména tedy věřících připadajících ke katolické církvi a k jezuitům, což má za následek úbytek misijní činnosti řádu. Tím pádem přetrvává nedostatek členů na podnikání misí. A tak jsou misie soustředěny jen na místa, kde jsou opravdu zapotřebí. Nejvíce misijních stanic se nachází v Indii. Ale kromě misí jako takových podnikají jezuité i jiné aktivity, týkající se pomoci druhým. Například Jesuit Refugee Service (dále jen JRS). JRS je mezinárodní katolická organizace, jejímž posláním je doprovázet, sloužit a obhajovat uprchlíky a další násilně vystěhované osoby. Programy JRS se nacházejí v 50 zemích světa.

Z hlediska financování misí: dnes jsou misie, včetně cest na daná místa, finančně zaštiťovány veřejnými sbírkami. Na rozdíl od dob největšího rozkvětu misí, kdy byly cesty na misie placeny z královských pokladen. Co zůstalo stejné, je fakt, že samotné misijní stanice nejsou financovány ani královskou ani státní ani jinou pokladnou. Stanice musejí být co nejvíce soběstačné.

Co se týče primárního zaměření misie: zde je patrný rozdíl. Od druhého vatikánského koncilu a po něm následujících generálních kongregací jsou jezuité stále zapojeni do prací zaměřených především na sociální a ekonomický rozvoj pro chudé a lidi žijící na okraji společnosti. Ale primárním cílem již není christianizace, nýbrž vzdělání a šíření civilizovanosti.

Forma předávání znalostí a každodenní chod v misijní stanici se také liší. Ale ne výrazně. Samozřejmě i jezuité musejí držet krok s dobou a poskytovat to, co je právě třeba, tam kde je třeba. Jinými slovy, pokud je v Indii primárně zapotřebí vyučování angličtiny a předávání znalostí efektivního hospodářství, vyučují jezuité angličtinu a učí místní obyvatele, jak nejlépe hospodařit a býti soběstační. Nicméně stále se drží poměrně

přísného režimu, který spočívá v pevně stanovených časech, brzkém vstávání a velkém množství práce či učiva.

6 Závěr

Jezuité působili téměř po celém světě. V Indii, Číně, Jihovýchodní Asii, Tichomořských ostrovech, Severní a Jižní Americe a také v Africe, Levantě a Madagaskaru. Stali se v mnoha ohledech neúspěšnějšími v misionářské činnosti. Za jejich chloubu je považována misie v Paraguayi, tzv. jezuitský stát, který Voltaire, za normálních okolností nepřítel jak jezuitů, tak katolicizmu samotného, nazval vítězstvím humanity.¹⁰⁴ Tento jezuitský stát se stal prosperujícím experimentem o naplnění idejí, které si vysnili představitelé utopizmu, jako například Thomas Moore.

Čeští jezuitští misionáři byli excelentní cestovatelé, kterým nechyběla odolnost a vytrvalost. Vynikali jako kartografové a objevitelé. Vyznali se v historii, měli zájem o umění, snažili se porozumět kultuře obyvatel, se kterými pracovali a učili se jejich řeči. Plné jezuitské učení zahrnovalo dvouletý noviciát, čtyři roky studia filozofie a následně čtyřleté studium teologie. Značné množství jezuitů též ovládalo umění architektury, hudebnictví, botaniky, filologie nebo farmaceutiky.

Cílem této práce bylo zjištění stavu současné misijní činnosti členů jezuitského řádu, se zaměřením na české jezuitské misionáře a následná komparace s misijními aktivitami tohoto řádu v minulosti.

Ze zjištěných dat vyplývá, že nejaktivnější byla česká jezuitská provincie v druhé polovině 17. století a první polovině 18. století. Dopisy misionářů, posílané do vlasti, zanechaly jedinečné informace o chodu misíí a destinacích, kde působili.

---

¹⁰⁴ Kalista, Z.: Cesty ve znamení kříže, s. 15.

Po zániku a znovuoobnovení jezuitského řádu už nenastalo opětovné zřízení misíí v takovém rozsahu. Nebýt vyhnání jezuitů z území Jižní Ameriky a následovného zrušení řádu, pravděpodobně by jezuitští misionáři, jak čeští, tak zahraniční, do dění stále aktivně zasahovali ve větší míře.

Po roce 1989 se čeští jezuité soustřeďují především na obnovu exercičního apoštolátu, obnově komunit, hospodaření, vedení a řízení řádu a na vzdělávání.

Současná misijní činnost českých jezuitů je tedy velmi malá, neboť řád má zde málo členů, nicméně probíhá. Probíhá především ve spolupráci se slovenskou provincií. Společně se soustřeďují zejména na děti tzv. nedotknutelných v Indii, kde jsou založeny misie tamními jezuity.

Možnosti uskutečňování misíí úzce souvisí se zájmem lidí o jezuitské misie. A to z důvodu finančního zajištění misíí a také nedostatku členů řádu, jejichž počet musí být doplňován z řad dobrovolníků.

Z výsledků výzkumu plyne, že laická veřejnost má nedostatečné znalosti o současném fungování jezuitského řádu, s čímž souvisí i malá informovanost o misijních aktivitách.

Jedním z možných řešení, jak zvýšit povědomí o činnosti jezuitského řádu, a tím pádem podpořit tuto aktivitu, je zvýšení informovanosti, např. širší medializací jednotlivých aktivit a jejich společenských přínosů.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BARTEČEK, Ivo. *Jezuité zemí Koruny české v Latinské Americe*. Ostrava: Scholaforum, 1997. Tematický sešit. ISBN 80-86058-35-2.

BÍLÝ, Jiří. *Jezuita Antonín Koniáš: Osobnost a doba*. Praha: Vyšehrad, 1996. 80-7021-191-1.

BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina. *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1082-5.

BOROVÍČKA, Michael. *Velké dějiny zemí Koruny české. Cestovatelství*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2010. 978-80-7432-033-0.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. Praha: Libri, 2012. ISBN 978-80-7277-443-2.

ČORNEJOVÁ, Ivana, RICHTEROVÁ, Alena. *Jezuité a Klementinum*. Praha: Národní knihovna ČR a Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, 2006. ISBN 80-7050-485-4.

ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*. Vyd. 2. Praha: Hart, 2002. ISBN 80-86529-30-4.

DALMASES, Cándido de. *Otec a magister: Ignác z Loyoly, život a dílo*. Řím: Křesťanská akademie, 1991.

František Xaverský: (1506-1552) : výběr z korespondence jezuitského misionáře Dálného Východu. Přeložil Danuše ŠTAVÍKOVÁ. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2005. Societas, 19. ISBN 80-86715-36-1.

FÜLÖP-MILLER, René. *Moc a tajemství jezuitů: kulturní a duchovní dějiny*. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 2006. Historia particularis. ISBN 80-86182-98-3.

HUONDER A., *Deutsche Jesuitenmissionäre des 17. und 18. Jahrhunderts. Ein Beitrag zur Missiongeschichte und zur deutschen Biographie*, Freiburg im Breisgau 1899.

CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. Dějiny států. ISBN 80-7106-323-1.

- CHARLEVOIX, Pierre-François-Xavier de. *Paraguay v době jezuitských redukcí*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2008. Societas (Refugium Velehrad-Roma). ISBN 978-80-7412-008-4.
- JAECKEL, Volker, *Von Alterität, Anthropophagie und Misionierung. Der Einfluss der Jesuiten auf die Kulturelle Identität Barsiliens in der Kolonialzeit (1549–1711)*, Stuttgart 2007.
- KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin II*. Praha: ZVON, 1991. ISBN 80-7113-003-6.
- KALISTA, Zdeněk. *Cesty ve znamení kříže: dopisy a zprávy českých misionářů 17. a 18. věku ze zámořských krajů*. V Praze: Vyšehrad, 1947.
- KAŠPAR Oldřich., *Jezuité z české provincie v Novém světě*, HO 3, 1992, č. 2.
- KAŠPAR, Oldřich. *Jezuité z České provincie v Mexiku*. Olomouc: Danal, 1999. ISBN 80-85973-62-6.
- KIECHLE, Stefan. *Ignác z Loyoly – jeho postava ve své době*. In: ČEMUS, Petronilla, ed. *Bohemia Jesuitica 1556-2006*. Dotisk 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-3-429-03268-5.
- KLAIBER J., *Los jesuitas en America Latina, 1549–2000. 450 años de inculturación, defensa de los derechos humanos y testimonio profético*, Lima 2007.
- KLÍMA, Arnošt. *Čechy v období temna*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1961. ISBN neuvedeno.
- KOLÁČEK, Josef. *První jezuité v Čechách a první z Čech*. In: ČEMUS, Petronilla, ed. *Bohemia Jesuitica 1556-2006*. Dotisk 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-3-429-03268-5.
- KOLÁČEK, Josef. *200 let jezuitů v Brně*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. Čeští jezuité. ISBN 80-86045-88-9.
- KOLMAŠ, Josef. (2006): *U hrobu českých jezuitů v Pekingu*. In: NOVOTNÁ, Eva. *Čeští jezuité - cestovatelé a objevitelé: katalog výstavy k 450. výročí*

příchodu jezuitů do Prahy: Praha, 21.6.2006 - 22.9.2006. Praha: Geografická knihovna PřF UK, 2006. ISBN 80-86561-98-4.

KOŠÍK, Jan. Bakalářská práce. *Jezuitské školství: Vliv Tovaryšstva Ježíšova na rozvoj vědy a školství v Českých zemích.* Univerzita Pardubická: fakulta filozofická. 2011.

KŘÍŽOVÁ, Markéta. *Ideální město v divočině: misijní projekty Tovaryšstva Ježíšova a obnovené Jednoty bratrské v koloniální Americe.* Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 978-80-7106-877-8.

KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16.-18. století.* 1. vyd. Brno: L. Marek, 2001. ISBN:80-86263-24-X

KYBAL, Vlastimil. *Po československých stopách v Latinské Americe.* Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003. Verbum. ISBN 80-244-0507-5.

MATT, Leonard von, RAHNER, Hugo. *Ignác z Loyoly.* Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2004. ISBN 80-86715-19-1.

MIKULEC, Jiří. *31.7.1627 - rekatolizace šlechty v Čechách: či je země, toho je i náboženství.* Praha: Havran, 2005. Dny, které tvořily české dějiny. ISBN 80-86515-54-0.

NOVOTNÁ, Eva. *Čeští jezuité - cestovatelé a objevitelé: katalog výstavy k 450. výročí příchodu jezuitů do Prahy : Praha, 21.6.2006 - 22.9.2006.* Praha: Geografická knihovna PřF UK, 2006. ISBN 80-86561-98-4.

NOVOTNÝ, Jiří, POLÁK, František. *Tajné dějiny jezuitů.* Praha: Adonai, 2001. ISBN 80-86500-45-4.

O'MALLEY, John W. *Jezuité: historie řádu Ignác z Loyoly do současnosti.* Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Hodkovičky: Pragma, 2015. ISBN 978-80-7349-472-8.

OPATRNÝ, Josef. *Objevitelé, dobyvatelé, osadníci: 500 let Ameriky.* Praha: Road, 1992. Krásné čtení, sv. 5. ISBN 80-85385-31-7.

SIEVERNICH, Michael. Úvod do kapitoly: Duchovní správa a misie jezuitů. In: ČEMUS, Petronilla, ed. *Bohemia Jesuitica 1556-2006.* Dotisk 1. vydání.

Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-3-429-03268-5.

SKÁLA ZE ZHOŘE, Pavel. *Historie česká: od defenestrace k Bílé hoře*. Praha: Svoboda, 1984. Členská knihnice (Svoboda).

ŠIMKOVÁ BROULOVÁ, Kamila a Vladimír ŠIMEK. *Samuel Fritz: české stopy na březích Amazonky*. Příbram: Kant, 2002. ISBN 80-86217-24-8.

VLČKOVÁ, Zdeňka. Bakalářská diplomová práce. *Misionářská činnost Františka Xaverského – proměny církevního obrazu*, Brno 2007.

ZAVADIL, Pavel. *Čeští jezuité objevují Nový svět: dopisy a zprávy o plavbách, cestách a živobytí z Ameriky, Filipín a Marián (1657-1741)*. Vydání první. Praha: Argo, 2015, 831 s. Itineraria, svazek 2. ISBN 978-80-257-1670-0.

Zavadil, Pavel. *Čeští jezuité objevují Nový svět*. Praha: Argo, 2015.

Elektronické zdroje:

AMBROS, Pavel. *Dědici i tvůrci. Jezuité v Českých zemích v letech 1851-2005*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z:

<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2006-3/Dedici-i-tvurci-Jezuited-v-Ceskych-zemich-v-letech-1851-2005.html> Charakteristika řádu: Struktura řádu.

Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z:

<http://www.jesuit.cz/charakteristika.php>

KŘÍŽOVÁ, Markéta: *Studiem misii se mění černobílý obraz conquisty*.

CESTOMILA- cestování, tipy na výlety, turistika [online]. [cit. 2017-02-15].

Dostupné z : <http://www.cestomila.cz/clanek/1023-marketa-krizova-studiem-misii-se-meni-cernobily-obraz-conquisty>

RAPER, Mark. *Changing to best serve the universal mission*. Jesuit Asia Pacific Conference [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné

z: <http://sjapc.net/content/changing-best-serve-universal-mission>

St. Ignatius of Loyola and the Development of the Society of Jesus. EWTN Global Catholic Television Network [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:

<http://www.ewtn.com/library/MARY/ignatloysj.htm>

St. Ignatius of Loyola: Founder of the Society of Jesus [online]. (PDF.)

[cit. 2017-03-05]. Dostupné

z: http://www.stxaviersschool.com/noti/pdf/2015/27_07_15_feast_of_st_ignatius_of_loyola.pdf

The Jesuit Curia in Rome: The Society of Jesus in Numbers [online].

[cit. 2017-03-05]. Dostupné

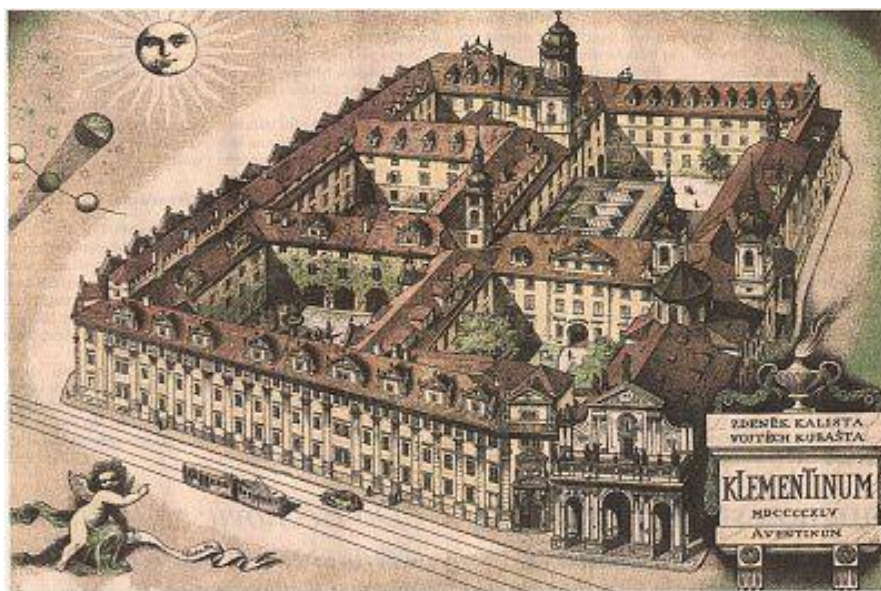
z: <http://www.sjweb.info/news/prints/ensPrint.cfm?PubNumID=188&DownLang=1&publang=1>

Přílohy

Obrázek 1: Zakladatel jezuitského řádu Ignác z Loyoly.¹⁰⁵

Obrázek 2: Klementinum v Praze. Vybudováno jezuiti jako kolej. Ze strany Křížovnického náměstí zahrnuje areál kostel sv. Salvátora. Dále také kostel sv. Klementa a Vlašskou kapli nanebevzetí Panny Marie. Dnes se zde nachází Národní knihovna.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Life of St. Ignatius of Loyola. *St. Mary Magdalen, Altamonte Springs, Florida* [online]. Dostupné z: <http://www.stmarymagdalen.org/Catholicism/Saints/StIgnatius.htm>.

¹⁰⁶ Radio Praha – Pražské stopy Franze Kafky. *Klementinum* [online]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/static/kafka/6misto>.

Obrázek 3: Jezuitské redukce.¹⁰⁷

Obrázek 4: Raně barokní kostel sv. Ignáce v Praze na Karlově náměstí.¹⁰⁸

¹⁰⁷ História é vida. *História é vida: A missão – Jogo dos oito erros* [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://historiaeavida.blogspot.cz/2011/06/missao-jogo-dos-oito-erros.html>.

¹⁰⁸ Kostel sv. Ignáce – Prague.eu. *Prague city Tourism* [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.prague.eu/cs/objekt/mista/211/kostel-sv-ignace>.

Obrázek 5: Kardinál Tomáš Špidlík SJ.¹⁰⁹

---

¹⁰⁹ Ambasciata della Repubblica ceca presso la Sante Sede. *Celebrazione eucaristica per Cardinale Špidlík SJ.* [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/vatican/it/attualit_ed_eventi/eventi_culturali_cechi_realizzati/celebrazione_eucaristica_per_cardinale.html.